

Lenka Brodecká

Pišťucha má problémy

Zvířecí příběhy s četnými obrazy
Alžběty Skálové

2008

Obsah

<i>Milé děti</i>	3
Pišťucha má problémy	4
Tlamovec je správná máma	7
Macarát si počká	9
Tamarín je necita	11
Kareta jde za světlem	13
Mořská okurka miluje horor	17
Vychuchol je špión	19
Trubýš trvá	21
Bekasína potřebuje dovolenou	23
Gekon není vidět	26
Běluha odplouvá	27
Fregatka už nekrade	29
Kivi nosí teplákovku	31
Antilopka zabiják	34
Veleštír číhá	36
Kynkažu chce jiného kamaráda	38
Salangana se pomstila	41
Pižmoň rebeluje	44
Karakal se serval	48
Klopuška trošku škodí	50
<i>O autorkách</i>	52

Milé děti,

Napsala jsem knížku krátkých povídek se zvířecími hrdiny. Nechala jsem ji vymalovat a vytisknout. Je fajn, že ji právě držíte v ruce a že se ji snad chystáte i číst!

Zvířata, která v knížce vystupují, možná vůbec neznáte. No vážně, představte si, že na světě žijí desítky milionů živočišných druhů, takže nečekejte, že i na tyto stránky zavítá nějaká obyčejná žirafa, žabák či kotě; naopak, máme tu vychuchola, salanganu, problémovou pišťuchu a další dvacítku neprávem opomíjených účinkujících.

Věřte, že každý jejich příběh má pravdivé jádro, vychází třeba z nějaké vlastnosti či zvyklosti dotyčného zvířete. Podnítl-li Vás čtení k tomu, abyste zalistovaly encyklopedií nebo zabrouzdaly internetem ve snaze dozvědět se o hrdinech něco víc, vytáhnete-li školní zeměpisný atlas a prozkoumáte území, na kterých zvířata žijí, budu se radostí tetelit, protože to je druhý ze dvou hlavních cílů, které jsem sledovala. Tím prvním cílem bylo aspoň trochu Vás pobavit – tak jen tiše doufám, že se to splní.

Přeji Vám, milé děti, příjemné počtení!

Lenka Brodecká

Pišťucha má problémy

Ve Skalistých horách žila pišťucha. Vypadala trochu jako morče a jmenovala se Pika. Celý rok dělala to, co ostatní pišťuchy: na jaře a v létě nosila větvičky a sladkou trávu na jednu hromadu, a když sluníčko tu hromadu vysušilo, přenášela ji do své nory. Pěkně si noru vystlala, na zimu se do ní zakutala a do jara všechny dobroty smlsala. A mohla začít nanovo. Při práci musela stále dávat pozor, aby ji nenačapal kojot nebo orel bělohlavý – to by s ní bylo zle! Ale když si tyto dva zákeřníky trochu pohlídala a chovala se opatrně, byl ten život ve Skalistých horách docela fajn.

Totíž všem ostatním pišťuchám se zdál být fajn, té naší ne. Popravdě byla dost náročná a pořád kdoví s čím nespokojená. Často se stěhovala z místa na místo, protože doufala, že jinde to bude lepší. Ostatní pišťuchy vždycky pěkně pozdravila, ale moc s nimi nekamarádila, dokonce si myslela, že jsou hloupé, když jim ke štěstí stačí jen ta hromada.

Jednou v létě šla Pika k vodě a potkala ovci tlustorohou.

„Ahoj pišťucho, jak se máš?“ pozdravila ovce.

„Ahoj, ahoj,“ řekla pišťucha, „no, jak se mám, znáš to, samé problémy.“

„Problémy?“ zajímala se ovce. „Snad ne něco vážného!“

„Vážného... je dost horko, například.“

„Ano, horko je. Všechna zvířata už jsou z toho unavená.“

„Všechna zvířata jsou možná unavená, ale já cítím divný tlak na plicích a od rána se mi dělají mžitky před očima,“ stěžovala si pišťucha, „jako bych i tak neměla dost problémů!“

„Vždyť si to tak neber, napiješ se vody, protáhneš se a bude pokoj,“ těšila pišťuchu ovce a pokračovala: „Máš to vidět nahoře na planině, tam je výheň! Slunce tam praží celý den. Slyšela jsem, že mnoha pišťuchám shořely hromady. Celé rodiny by se chtěly přestěhovat do údolí, ale všechny cestičky hlídají kojoti, kterým nic neproklouzne. Tomu říkám bída! Teď jen můžou prosit Bouřňáka, aby zapršelo.“

„To je taky nápad bydlet na planině,“ rozčilovala se pišťucha, „mnozí tvorové si o potíže přímo koledují. Příroda to vidí a je spravedlivá. Mně taky nikdo nepomůže, i když jsem si své problémy ani nezavinila.“

„A jaké jsou teda ty tvé problémy?“ zeptala se tlustorohá ovce.

Pišťucha zaraženě mlčela, nevěděla, co odpovědět.

„Tomu bys stejně nerozuměla, ovce, už musím jít, měj se dobře.“ A šla dál.

Když se vracela od vody, potkala sviště. Svišť byl celý určený a vypadal vyděšeně.

„Nazdar pišťucho,“ vyjekl, „nevěřila bys, co se mi právě stalo. Šel jsem se strejdou na bobule, a sotva jsme přišli k prvnímu keři, přiřítíl se orel a sápal se na nás. Mně se podařilo utéct, ale se strejdou je asi amen, nikde jsem ho pak neviděl, orel ho jistě ulovil!“ A svišť se rozklepal a vzlykal.

„Jenom nepřeháněj,“ kárala pišťucha. „Uvidíš, přijdeš domů a strejda se tam bude cpát bobulemi. Ještě se tomu oba zasmějete... Zato se mnou se nezasměje nikdo. Jsem sama se všemi svými problémy – a to mě taky jednou málem honil orel!“

„Aha,“ řekl svišť rozpačitě, „no, snad se ti povede líp. Já se teda běžím podívat domů, jestli tam strejda je.“ Svišť odhopkal a pišťucha pokračovala směrem ke své noře.

Doma našla telegram od své dávné kamarádky: PRIJEDU VE STREDU – STOP – ODJEDU V SOBOTU – STOP – DULEZITE – STOP – NIC NECHYSTEJ – STOP – STOP – STOP.

„No nazdar!“ bědovala Pika. „Ke všem svým problémům teď budu muset ještě uklidit a nanosit jídlo!“

Ale protože byla svědomitá, bez otálení se do toho pustila a ve středu už vítala svou kamarádku v plné parádě.

Kamarádky pišťuchy si pochválily kožíšky, snědly občerstvení, poprocházely se, zavzpomínaly na všechny jiné známé pišťuchy a den jim příjemně uběhl. Večer návštěvnice vytáhla fotografie svého manžela a svých osmi dětí a nutila Piku k podrobné prohlídce. Přitom zvolna začala: „Podívej, Piko, proto jsem vlastně přijela. Ty jsi moje poslední neprovdaná a bezdětná kamarádka. Myslím, že z toho pramení všechny tvé problémy, o kterých pořád vykládáš a které vlastně naprosto nechápu. Svatba, rodina, spořádaná domácnost – to je pro tebe jediné řešení. Není dobré zůstat sama, Piko, co by sis počala se vší tou láskou, co máš v sobě, komu bys ji dala?“

Pika hleděla na fotografie a cítila, jak jí vstupují slzy do očí. Ano, kamarádka má pravdu, Pika potřebuje ženicha, sama už o tom několikrát přemýšlela. Ale kde ho má vzít? Vždyť všichni zdejší samci nějakou manželku mají!

Kamarádka však pokračovala: „Podívej, můj manžel má bratrance, který nedávno nešťastně ovdověl. Jeho mladou manželku zakouzl tchoř, ještě ani neměli děti. Manželův bratranec je silný a hodný samec. Jeho hromady bývají největší. Má zvučný hlas a rychle běhá. Chtěl by se znovu oženit. Už jsem mu o tobě říkala a zdá se, že by měl zájem. Dokonce je připraven přistěhovat se za tebou, protože u nás mu vše připomíná jeho mrtvou pišťuchu. Co říkáš? Myslím, že nic lepšího tě nemohlo potkat.“

Pika se sice chvíli vykrucovala, neboť se obávala nových problémů, ale nakonec souhlasila s tím, že ji příští měsíc kamarádka znovu navštíví, tentokrát i s bratrancem samcem.

Co myslíte, děti, jak to celé dopadlo?

Uběhl rok a nora pišťuchy Piky byla mnohonásobně větší než dřív. Chodbičky hladce umetené, komůrky vystlané nejsladším senem, všude čisto a prvotřídní pořádek. Manžel se uměl o rodinu postarat. S Pikou měli šest dětí, tři dcerušky a tři syny, moc šikovná mláďata. Pika se dost naběhala, ale přitom jen kvetla.

Jednou šla takhle k vodě a zase potkala ovci tlustorohou.

„Ahoj pišťucho, tak jak to jde? Slyšela jsem, že se ti daří moc dobře, a vidím, že je to pravda, kožíšek máš pěkně lesklý, no, vypadáš spokojeně!“

„Nevěř svým očím, ovce,“ odpověděla pišťucha, „starosti jsou a budou, nevím, kam dřív skočit!“

„I toto,“ opáčila ovce, „takové starosti se lehko snáší. Děti máš zdravé, šikovné, zrovna včera jsem viděla tvou nejstarší dcerušku, jak zachránila sviště a jeho strejdu před kojotem. Spatřila kojota dřív než oni a upozornila je výstražným pištěním. Ta má kuráž!“

„Lajdačiny, to je její, na to ji užije,“ rozčilovala se pišťucha, „ale aby si porovnala komůrku, to jí člověk musí říkat tisíckrát. A ostatní děcka jakbysmet: co řeknu, všechno špatně. Povídám ti, ovce, samé problémy, s dětmi jsou jenom problémy.“

„Myslím, že přeháníš, pišťucho, jsou zkrátka malé, samy jsme jiné nebyly. A už si nestěžuj, však na všechno nejsi sama, máš přece báječného manžela...“

„O manželovi mi ani nemluv,“ vpadla ovci do řeči pišťucha, „celé dny někde lítá, ani o něm nevím. Co mu řeknu, všechno špatně, moje problémy ho nezajímají...“

Pika chtěla ještě něco přihodit, ale ovce tlustorohá se kvapně rozloučila a obrátila se k odchodu. Vyšplhala po svahu na krásnou vyhlídku, zahleděla se do modravého údolí a myslela na to, že některým pišťuchám prostě není pomoci.

Tlamovec je správná máma

V Korálovém moři žila pestrobarevná ryba. Měla sedm zlobivých dětí, které si na ni neustále otvíraly tlamu.

„Děti, poplavte ke mně, budeme jíst!“ volala ryba.

„My nechceme jíst!“ odpovídaly děti a pošfuchovaly se.

„Děti, přestaňte se pošfuchovat a pojdte si vzít aspoň trošku,“ přemlouvala ryba.

„My nechceme ani trošku, sněz si to sama!“

„Cože?! No tak dobře, najíte se později. Teď pojdte, poplaveme za želvou.“

„My za žádnou želvou nepoplaveme!“

„Ale ale, jak je to dlouho, co jste byly venku, co? Musíte se hýbat, abyste byly zdravé a rychlé.“

„My nepotřebujeme být zdravé a rychlé! Plav si sama, my na tebe počkáme doma.“

„Teď už toho mám dost,“ rozčilila se ryba, „okamžitě všichni sem a rychle ven!“

„My ven nepůjdeme, my máme hlad!“ křičely děti a rybě došla trpělivost. Otevřela tlamu jako kufr a všechny své děti schlamstla. Tak, a bylo ticho.

Odpoledne se vrátil z práce tatínek tlamovec.

„Ahoj maminko, kde jsou děti? Co? Není ti dobře? Vypadáš nějak zdutě. Kdepak zas ti naši nezbedníci plavou... No nic, dobře že tu nejsou, potřebuju se s tebou o něčem vážném poradit, a nerad bych je vystrašil. Jde o to – ale nevyvaluj tak na mě kukadla, nebo se začnu bát sám – jde o toho slavného klauna, co se sem nedávno přistěhoval, víš, ten herec, co hrál tatínka ve filmu Hledá se Nemo. Koupil celou ulici sasanek, krásné místo, kdybys to viděla. Klaun se se mnou a mými kamarády spřátelil a úplně si nás oblíbil. Bodloka dokonce pozval včera na návštěvu. Jenže když k němu bodlok do sasanek přišel, klaun nebyl doma a sasanka bodloka sežrala! Chudák kamarád, už jsme bez něho. Na dnešek pozval klaun na návštěvu hranobřicha. Když tam hranobřich přišel, klaun bohužel zase nebyl doma, zato sasanka hranobřicha sežrala. Chudák kamarád, už jsme bez něho. No a na zítra pozval klaun na návštěvu mě. Tak nevím, mám tam jít, nebo nemám... To víš, nerad bych tak slavnou rybu urazil...“

Ryba vyprskla a z tlamy jí vyskočilo všech sedm dětí.

„To snad nemyslíš vážně, tatínku! Všichni na útesu vědí, že klaun je se sasanekami domluvený a láká jim do chřtánu hloupé ryby – jenom tobě a tvým kamarádům to ještě nedošlo!“

„Maminka nás zavřela do tlamy a my jsme se tam nemohly hýbat!“ žalovaly rybičky jedna přes druhou.

Tatínek byl v šoku. Zdálo se mu, že nic není tak, jak by mělo být. Koukal jak ve snách a pomalu drmolil: „Ale tlamovec je přece, tlamovec je přece...“ ... a pak už jen nepřítomně otvíral tlamu. Ustrašeným rybičkám se zdálo, jako by stále opakoval „správná máma, správná máma...“

Ještě vzkaz pro vás, lidské děti: raději svou maminku moc nezlobte, neboť i správná máma může začít křičet. A přesně na to si dávejte pozor, protože teď už víte, že když maminka moc otvírá pusku, nemusí to s neposluhy dobře dopadnout!

Macarát si počká

Dnes vypadá macarát jeskynní úplně jinak než dřív. Dřív to byla normální zelená ještěrka s hnědými tečkami, která se vyhřívala na skalách Dinárského krasu v chorvatské zemi. Očima jako korálky koulela po okolí a zvědavě si prohlížela úchvatné scenérie. Tato zvědavost se jí však nakonec stala osudnou, jak vzápětí, milé děti, uvidíte.

Jednoho dne se macarát zúčastnil se skupinou jiných zvědavých zvířat exkurze do krasové jeskyně. Výpravu vedl známý speleolog netopýr velký. Když skupina vešla do podzemní chodby a zvířata ovanul jeskynní chlad, měl macarát pocit, že něco tak příjemného přece důvěrně zná – snad někdy z dávných dob, nebo co. A když výprava vstoupila do nádherného dómu, bohatě zdobeného krápníky roztočivých tvarů, napadlo macaráta, že toto místo hledal, že sem vlastně patří.

Netopýr vykládal o jeskyni zajímavé věci, ukazoval zvířatům, že toto je krasové jezírko a toto je sifon, že tyto krápníky, co visí ze stropu, jak můžete vidět nad vámi, se nazývají sta-lak-ti-ty, zatímco naopak tyto krápníky, co rostou ze země, jsou stalag-mi-ty, že ano. Krápníky pomalu rostou, rozpínají se a prodlužují, všelijak se krabátí a – jak se odborně říká – kynou. Stalaktit roste shora dolů, zatímco stalagmit zdola nahoru. A když se někdy stane, že rostou naproti sobě, jednoho dne prostě vprostřed srostou, že. Vznikne tím takzvaný sta-lag-nát, tedy unikátní krápník, který spojuje dno jeskyně se stropem. Názorně předvedeme, kupříkladu zde, vpravo prosím, vidíte úchvatný stalaktit s krajovou sukénkou, který užuž dosahuje k tomuto stalagmitu, podobajícímu se patrovému dortu. Vidíte sami, že zbývá jenom kousíček, pouhý milimetr, aby se tito dva vápencoví milenci spojili věčným polibkem.

Zvířata oněměla úžasem. Takovou krásu ještě nespátřila.

„Nemůžeme chvíli počkat, až to sroste, abychom viděli ten stalatento?“ zeptala se cikáda.

„Ohoho,“ zasmál se netopýr, „to bychom se načekali! Krápníky rostou velmi pomalu, než z těchto dvou vznikne stalagnát, bude to ještě dlouho trvat.“

Zvířata zklamaně zamručela, jen macarát řekl: „Běžte napřed, já tu počkám... nene, mně nevádí, že je tu tma a chladno. Čekání mi prostě nevádí.“

Výprava odešla a macarát osaměl. Žil sám v jeskyni, hlídal krápníky a čekal na stalagnát. Protože v podzemí nesvítí slunce, ztrácel postupně barvu, a protože ve tmě není třeba vidět, ztrácel i zrak. Blízko vápencových milenců našel ponornou říčku, kde pak trávil většinu času. Brzy zjistil, že v jejích studených vodách žijí drobní rácci,

a naučil se je jíst. Ve spánku se mu zdávaly samé krápníkové sny: Pane Stalaktite, táži se vás, berete si zde přítomnou slečnu Stalagmitovou? Ano. A vy, slečno Stalagmitová, berete si zde přítomného pana Stalaktita? Ano. Tímto vás tedy prohlašuji za Stalagnát! Nebo se mu zdálo, že se jako za starých časů prochází lesem. V tomto snovém lese však místo stromů rostly samé dolní krápníky. Najednou se spustil prudký déšť, ale nepadala voda: z nebe crčely horní krápníky. Spojovaly se s těmi krápníkovými stromy, takže macarát zakrátko bloudil lesem nádherných stalagnátů, spojujících zemi s nebeskou klenbou. Byl šťastný jako nikdy předtím.

Uplynul rok a milého macaráta vytrhla z jeho snů další zvědavá exkurze vedená netopýrem. Zvířata udiveně naslouchala odbornému výkladu. Když se netopýr dostal až k vápencovým milencům, strnul.

„Není možná, macaráte, jsi to ty?!“ vykřikl, neboť zpozoroval divného tvora.

„Ano, jsem macarát, zabydlel jsem se tu.“

Zděšená zvířata si jej prohlížela. Viděla bílého neduživého hádka na tenkých nožičkách, na krku rybí žábry, oči zarostlé kůží průsvitnou jako nehet.

„Cítím, že se vám nelíbím,“ řekl macarát. „Ale to nevádí. Tady je to jedno.“

„Kamaráde,“ mluvil netopýr, „snad tu pořád nečekáš, až srostou krápníky? Vždyť to bude trvat tisíce let! Až se to stane, budeš dávno mrtvý!“

„Já to vím,“ odpověděl macarát, „ale to nevádí. Mně čekání nevádí.“

To je celé, milé děti. Macarát se ani nevrátil s ostatními, ani nezískal zpět barvu či zrak. Zůstal v jeskyni, ve tmě a chladu. Všem, kdo ho náhodou zahlédnou, připadá slizký a odporný. Ale věřte mi, to mi věřte, je to ten nejšťastnější tvor v celém Dinárském krasu.

Tamarín je necita

V tropickém lese v zemi Peru žila opice zvaná tamarín. Říkalo se jí tamarín vousatý, nebo také císařský – to proto, že měla kníry jako císařpán. Opičák, o kterém bude tento příběh, byl nejen vousatý, ale také lakomý až hanba, mazaný a bezcitný, moc bezcitný, však uvidíte.

Jednou náš tamarín objevil v džungli mohutný banánovník, obsypaný zralým ovocem. Aby se nemusel dělit se svou rodinou, natrhal si plnou náruč banánů a potichoučku se vytratil cestičkou k vodopádu. Tam složil svou kořist na hromadu, uvelebil se a začal baštit. Náhle se z vody vynořila anakonda, tlustá jak stehno.

„Chystej se, kníre, udeřila tvá poslední minuta!“

Tamarín leknutím ztratil řeč, ale brzy ji zase našel: „Nezabíjej mě, anakondo, vždyť pro tebe jsem chabé sousto, podívej, jsem hubený a taky nemocný. Když mě necháš jít, přivedu ti sem večer svou manželku. Je zdravá a daleko tlustší než já, dobře si na ní pochutnáš.“

Anakonda se zamyslela: „Máš štěstí, že zrovna trávím potkana, zatím jídlo nepotřebuji. Ale večer budu mít hlad jak hrom. Jestli nepřivedeš svou manželku, přioplazím se v noci do džungle a zardousím celou tvou rodinu. Pamatuj a nesnaž se mě podfouknout: jakmile vyjde první hvězda, ať je tvá manželka zde!“

Tamarín slíbil a upaloval pryč od vodopádu. Po cestě přemýšlel, jak jen to doma navleče: „Žena asi nebude dvakrát nadšená, hady nemá ráda. Musím vymyslet nějakou fintu. Řeknu jí třeba, že k vodopádu přijely kolotoče a že je tam prima zábava. Hlavně večer. Nebo ji jako pozvu...“

Vtom hop!, ta hrůza, do cesty skočil ocelot. (To je šelma kočkovitá.)

„Uááá, stůj, kníre, udeřila tvá poslední minuta!“

„Opica do hrnca!“ poskočil tamarín. „Jako by už toho dneska nebylo dost!“

Šelma se nahrbila a chystala se k útoku. Tamarín však dostal nápad.

„Poslyš, ocelote,“ řekl rychle, „mám velké pochopení pro tvé potřeby, a proto ti na rovinu říkám, že se mnou bys to nevyhrál. Jsem hubený a plný bacilů, k jídlu se nehodím. Jestli však chceš, přivedu ti místo sebe své děti. Jsou už docela velké, zdravé a tlusté, pro ocelota hotová dobrota. Jakmile vyjde první hvězda, přijď k vodopádu, budu tam na tebe i s dětmi čekat.“

Ocelot zastrčil drápy, narovnal hřbet, zamyslel se a pravil: „Dobrá, počkám si na tvé děti. Ale jestli se mě pokusíš oblafnout, najdu s ostatními oceloty tvou tlupu a bude uááá – opičí sekaná.“

Poté ocelot propustil tamarína a šel se na chvíli prospat. Vzbudil se až za soumraku a vydal se k vodopádu. Cestou mu vyhrával prázdný žaludek: těšil se na tamarínovy děti. Když první hvězda zazářila na nebi, ocelot stanul u vody a vyčkával. Jeho dlouhé kočičí vousy se leskly v měsíčním světle a on ani netušil, že je celou dobu sledován. Ve vodě číhala anakonda.

„To bude jistě tamarínova manželka,“ myslela si, „knír má jaksepatří a tlustá je taky dost. No nic, jdu na to.“

Teď si to, děti, nepřejte vidět: ocelot se nestačil ani ohnat a už ležel na zemi v hadově objetí. Byl s ním konec, za chvíli se zmohl jen na smrtelné chroptění. Anakonda byla spokojená.

A náš tamarín? Ten s vývojem událostí samozřejmě počítal. Večer, když anakonda škrtila ocelota, byl opičák dávno zpátky u své rodiny. Po všech zážitcích toho dne měl klidné svědomí a tvářil se jakoby nic. A když mu před spaním manželka drbala záda, dokonce si pod knírem spokojeně pobroukával!

Kareta jde za světlem

Při floridském pobřeží v kraji Everglades žila mořská želva kareta. Jednoho dne ucítila, že se stane matkou, a proto počkala, až se setmí, a odvážíla se vyjít z moře na teplou pláž. Vyhrabala v písku bezpečnou díru, nakladla do ní sto vajíček, pak hnízdo pečlivě zasykala a uhladila, poručila své dětičky bílému měsíci a vrátila se do moře. Nezbyvalo jí, než čekat. Tak to příroda s karetami zařídila.

Dva týdny se nic nedělo. Pak přišli na pláž nějací lidé a hledali želví hnízda. Vybírali z nich vajíčka, protože ta u lidí platí za pochoutku. Našli i skrýš naší karety a sebrali z ní 97 vajec! Pak už jim v košíku nezbylo místo, a tak, pohnuti špatným svědomím, zbylá tři vejce znovu pečlivě zahrabali a nechali je jejich osudu. Minuly další dlouhé čtyři týdny. Vajíčka rostla a uvnitř to pracovalo. Stalo se, že jedno vejce bylo chytré, druhé kurážné a třetí miloučké, to si pamatujte. Uběhl poslední týden a v díře se začaly dít věci: vajíčka se vrtěla a skořápky křápaly, až se objevily tři maličké želví hlavičky.

„Tak kolik nás přežilo?“ zeptala se jedna.

„Jsi tu ty, já a tenhle ten bráška,“ odpověděla druhá.

„Já jsem taky... se vylíhl,“ řekla třetí hlavička.

„Však tebe jsem počítala, jsme tři.“

„Tak abychom si snad dali nějaká jména, nebo to bude pěkný blázinec,“ řekla ta první hlava z chytrého vejce. „Já budu Ajnštajn, to je jasná věc.“

„Já se budu jmenovat Xena,“ řekla ta kurážná, „Xena je jméno pro odvážnou želvu.“

„A jak se budeš jmenovat ty?“ otočili se na třetího.

„Já, já budu třeba... Želvoušek,“ špitl ten miloučký.

„Prý Želvoušek!“ posmíval se Ajnštajn. „To jsem nezažil. To je, jako kdyby si nějaký chlapeček dal jméno Chlapeček. Chlapeček Novotný. Až by vyrostl, byl by z něho starý dědula Chlapeček. A ty budeš za sto let starý Želvoušek, chachacha...“

„Chlapečci si nedávají jména sami, dává jim je maminka,“ ohradil se Želvoušek plačtivě. „Kdyby tady byla maminka, jistě by mi vymyslela nějaké pěkné jméno.“

„Maminka tady být nemůže, protože na nás čeká v moři,“ řekl Ajnštajn, „ještě této noci se za ní vydáme.“

„Tak ti dám jméno já,“ ozvala se Xena, „můžeš být třeba Herkules.“

„Tak dobře,“ vzlykl Želvoušek. A po chvíli se zeptal: „Tak my se v noci vydáme za maminkou?“

„Jasně, nic jiného nám nezbyvá, jsme tak od přírody naprogramovaní,“ vykládal Ajnštajn. „Jakmile se setmí, vylezeme odsud a půjdeme za světlem. V noci svítí jenom měsíc, jeho světlo se odráží od vodní hladiny, která se pak krásně leskne, je to prý nádhera. Za tím leskem půjdeme. Musíme se totiž dostat co nejdřív do vody, do moře, jinak umřeme žízní, nebo nás něco sežere.“

„Jé, to bude dobrodružství!“ těšila se Xena. „Už se na mamku moc těším! Hlavně musíme pohnout... Já jen, aby někdo nezdržoval, třeba tadyhle Herkules.“

„Budu se snažit,“ řekl Želvoušek. „Mám jen strach, abychom nezabloudili.“

Asi tak za hodinu se podívali, je-li už venku tma. A byla. Opatrně se tedy vyloupli ze skořápek a opustili písečné hnízdo. Chvíli se zmateně rozhlíželi. Pak uviděli jasné světlo a dali se na pochod. Nemyslete, karetám se po souši moc dobře nechodí, příroda z nich učinila plavce, a ne turisty, vždyť jim místo předních nohou dala ploutve! Cesta tří maličkých želviček byla úmorná a nekonečná. Za chvíli se cítily zcela vyčerpané. Zvláštní bylo, že čím více se blížily ke světlu, tím větší horko je spalovalo. A horko je pro želvy smrtelné! Zastavily se.

„Ajnštajne, víš jistě, že jdeme k vodě?“ zeptal se Želvoušek. „Nějak se mi to nezdá.“

„Želvoušek, teda Herkules, má pravdu,“ řekla Xena. Náhle zbystřila: „Slyšíte ty hrozné zvuky? Jdou od světla, někdo tam je!“

Zadívali se tam. Skutečně, u světla byl velký hluk a míhaly se dlouhé stíny. Že by tam zápasila nějaká mořská zvířata? Že by tak chrastila a řehtala se?

„Ale ne! To není možné!“ Ajnštajn pochopil. „To jsou lidé a dělají si oheň. To je to světlo. Spletli jsme se, jdeme opačně. Je s námi konec.“

„Tak nemluv, Ajnštajne,“ napomenula brášku Xena. „Můžeme si přece odpočnout a vrátit se!“

„Nemůžeme. Nestihli jsme se včas dostat do vody. Za chvíli umřeme žízní, jsme tak naprogramovaní od přírody.“

„Schovejte se! Něco sem jde!“ vykřikl Želvoušek a v tu ránu všichni zalezli do svých krunýřků.

Na pláž se přikradla vačice opossum. (To je něco jako velký potkan.) Želvy za chvíli ucítily, jak jim po zádech škrabkají malé drápky.

„Ó ne, to nejsou kamínky,“ skuhrala vačice, „to jsou tři malé želvičky. Vylezte ven, drahouškové! No tak pojd'te, pojd'te. Nebojte se, já želvičky nerada, želvičky mi nešmakují.“

Malé karety se osmělily a vystrčily hlavy.

„Zabloudili jste, co? Moře je na opačnou stranu. Asi tu umřete, co? Maminka čeká, čeká, no, ta bude móóóc smutná.“

„Hele, neotravuj,“ řekla Xena, „jdi si po svých, my si pomůžeme sami.“

„Ale nepomůžete, vzteklounku,“ posmívala se vačice, „to vy dobře víte, že? Vačice by vám móóóžná pomohla. Musíte však uhodnout její hádanku!“

„To by neměl být problém,“ řekl rychle Ajnštajn, „sem s ní.“

V želvičkách vzplanula nová naděje, možná budou zachráněny a setkají se v moři s maminkou! Jen uhodnout tu hádanku...

„Nó, tak poslouchejte. Máte tři pokusy. Uhodnete-li, odnesu vás do vody, když ale neuhodnete, nechám vás tu bez pomoci – a móóóžná zavolám lidi, co mají ten pálivý ohýnek. Chachá. Tak tedy hádejte – co mám ve svém vaku?“

„To je jasné jak facka,“ odpověděl Ajnštajn. „Máš tam asi tak deset mládat velikosti jednoho centimetru a hmotnosti desetiny gramu. Budeš je tam nosit dva měsíce, dokud nevyrostou. Podle toho vaku se ti říká vačice.“

„Tak ty jsi rozumbradička, co?“ šišlala vačice. „Ale nemáš pravdu, ne ne. Co bych to byla za matku, kdybych se s nemluvnaty o půl noci producírovala po pláži, že? Teď hádej ty,“ obrátila se ke Xeně, „co mám ve svém vaku?“

„Máš tam jídlo, abys měla zásobu,“ odpověděla Xena.

„Hm, to zní logicky,“ pokývala vačice hlavou, „ale jídlo tam taky nemám. Zásoby si nedělám. Co najdu, to hned sním, víš? To jsi neuhádla, víš?“

Bylo zle. Záchrana želviček závisela na tom, jestli hádanku rozluští Želvoušek. Nikdo tomu moc nevěřil. Vždyť prohnaná vačice si do vaku mohla strčit cokoliv: kamínek, mušli, stéblo trávy, prostě cokoliv.

„Tak, teď ty poslední, copak tedy mám právě teď ve svém vaku?“

Želvoušek se zadíval na packy malé vačice a řekl: „Právě teď máš ve svém vaku prázdno. Jak jinak bys nás odnesla do moře?“

Chvilí bylo ticho.

„Jak se jmenuješ, želvičko?“ zeptala se vačice.

„Herkules.“

„Ó né, podle mě nejsi Herkules, podle mě jsi roztomilý želvoušek a máš pravdu, uhodl jsi. Ve vaku mám prázdno neboli va-ku-um, tak je to. Ale vás zachránilo, že to byla móóóc lehká hádanka, taková jenom hloupoučká, že?“

„Však ty by ses na chytřejší ani nezmohla, že?“ chichotal se potichu Ajnštajn a ostatní želvičky s ním.

Vačice splnila slib. Malé karetky naskládala do vaku, odnesla je na kraj moře, a dokonce jim i pěkně zamávala. No, co myslíte, děti, byla ta vačice vůbec zlá? Nebyla ona prostě jen strašně protivná? Tak, tak, chudák vačice.

V moři už želvičky nemohly zabloudit: příroda je vedla přímo k místu, kde čekávají želví maminky. Maminka kareta vyhlížela své děti se zatajeným dechem. Jak

jen to ti drobečkové na břehu zvládli? Jestlipak přežili a kolik jich bude? Potom je uviděla, jak snaživě plavou, jak mrskají ploutvičkami a jak moc se na ni těší.

„Děkuji, přírodo, aspoň za ty tři,“ vydechla kareta a plavala jim vstříc. A pak už byla jenom samá radost. Ale to nemusím povídat, to si, milé děti, umíte představit samy, že?

Mořská okurka miluje horor

Horor znamená něco hrůzostrašného. Krev, děs a ječení. Takže, chcete-li, děti, klidně spát, nečtěte tento příběh večer, a chcete-li klidně žít, nečtěte jej vůbec. Děj se odehrává v Rudém moři. Účinkuje v něm mořský koník, tři zrudné hadovité murény a podivné vodní zvíře, kterému se pro podobnost s jistou zeleninou říká mořská okurka. Vše je skutečné, a tím je to ještě hororovější...

Malý mořský koník putoval Rudým mořem, až se ocitl na neznámém útesu. Náhle upozoroval, že se k němu blíží tři jedovatí hadi, tři dravé murény. Koník v poslední chvíli objevil štěrbinu ve skále a rychle se v ní schoval. Dravci si ho naštěstí nevšimli, neboť o čemsi zaujatě skřehotali, zastavili se však těsně u štěrbině, takže koník nemohl ven a musel poslouchat jejich nechutný hovor:

„Dnes jsem přepadla tučnou chobotnici. Ta vyváděla! Jednu chvíli se na mě přisála a omotala mě chapadly, div mě nezardousila, ale prokousala jsem se až k hlavě. To bylo krve, mňam!“

Druhá muréna se nedala zahanbit: „Já jsem dnes sežrala celou krabí rodinku. Svrchu byli trochu tvrdí, hlavně tařka, ale vytáhla jsem své záložní zuby a pokřoupala jsem je jednoho po druhém jako čipsy. Taky dobrý.“

„Já se vám divím, že se tak dřete,“ řekla klidně třetí muréna. „Na dně přímo pod námi je místo, kde bývají mořské okurky. Vůbec se nehýbou, je to úplně bez práce. Dnes tam zase jedna ležela. Pochutnala jsem si na jejích střevech a žaludku. Mňam.“

Koník byl hrůzou bez sebe. Kam se to zatoulal? Kdyby ho tak ty krvelačné příšery objevily! Jak krutě by s ním naložily! Ještě ke všemu se murény ubytovaly ve skalní puklině blízko jeho skrýše a z jejich řečí bylo poznat, že tu miní pár dní vydržet. Chudák koník, cestu pryč měl uzavřenou.

Druhý den se stále ještě třásl strachy ve štěrbině a pozoroval úkryt murén. Jedna z nich se brzy probudila – asi hlady – a zamířila rovnou ke dnu. Za chvíli se vrátila a pochvalovala si:

„Zase tam byla jedna mořská okurka. Nesu vám její střeva a plíce. Je to pochoutka!“

Murény se namlaly a zase znehybněly. Těžko posoudit, zda spaly, či jenom číhaly – murény jsou totiž velmi zákeřné. Kvečeru se opět jedna z nich oddělila a vypravila se na dno. I tentokrát byla úspěšná! Našla novou mořskou okurku a přinesla její střeva a srdce.

Koníkovi bylo zle. Ale také se v něm hnulo svědomí – takhle to přece nemůže nechat! Musí ty nebohé okurky upozornit, že místo na dně, které si vybraly k odpočinku, je pro ně smrtelně nebezpečné, protože o něm vědí nestvůry.

A tak v noci, když se zdálo, že murény spí, sebral náš malý hrdina všechnu odvalu, opustil úkryt a vypravil se do tmavých hlubin moře. Cesta dolů byla přízračná. Koníkovi se chvílemi zdálo, že jej zdálky sledují přivřené neonové oči. Zavadil o vlající chaluhu, něco se otevřelo a zavřelo, ze skály se odchlípla černá věc. Mořské dno bylo chmurné, pod písečnými nánosy dýchali tajemní tvorové. Konečně koník spatřil mořskou okurku. Byla velká a tlustá, měla červenou barvu a drobné ostny.

Koník připlaval těsně k ní a zašeptal: „Haló, okurko, slyšíš mě? Jsem mořský koník.“

Okurka se však ani nepohnula. Bože, snad není mrtvá!

„Okurko, vstávej, přišel jsem tě varovat!“

Okurka sebou náhle trhla a zakřičela: „Co tak šuškáš, prcku, skoro tě neslyším!“

„Aha, pardon,“ řekl koník trochu nahlas. „Nechci rušit. Přišel jsem tě varovat, okurko.“

„Jo, varovat, tak to jo. A co jako?“

„Rychle odsud zmiz. Nahoře číhají murény a vědí o vás! Několik okurek před tebou už zabily a jistě se chystají zaútočit znovu. Jsou to zrůdy. Uteč pryč a vyříd' to i ostatním okurkám!“ Koník sotva popadal dech, tak byl rozrušen.

Okurka se zavrtěla a s klidem odvětila: „Žádné jiné okurky neznám. Odjakživa jsem tu sama. Ale jinak máš pravdu, nějaké murény sem ustavičně lezou. Už mě to začíná otravovat. Naštěstí jsou dost hloupé. Vždycky jim dám pár svých vnitřností, ony se s tím spokojí a plavou zase pryč. Vlastně je to v pohodě. Dík za péči.“

„Cože?!“ koník byl v šoku. „Ty dáváš dravcům své vnitřnosti? Jsi vůbec živá?“

„Jasně. Hele, předvedu.“

A mořská okurka před ohromeného koníka vyvrhla střeva, žaludek i plíce.

„To je normálka,“ řekla jakoby nic, „zas to doroste. Ať si muréna přijde.“

Něco takového koník nikdy neviděl. A popravdě řečeno, už to ani nikdy vidět nechtěl. Pelášil odsud co nejrychleji na druhý konec Rudého moře. A ačkoliv později založil rodinu a vedlo se mu dobře, po tomto zážitku si už nikdy nebyl ničím jistý.

Pamatujte, děti, nebýt si ničím jistý, to je v přírodě zcela správný postoj. Nenechte se zmást rozkvetlými paloučky, rozkošnými chlupáčky a nevinnou mořskou modří: Příroda je ve skutečnosti pravý horor!

Vychuchol je špión

V širé zemi ruské, zemi smolné, milované, u té řeky Volhy, řeky dlouhé, zadumané žije vychuchol. Vychuchol povolžský. Je to špión. Nikdo o něm neví nic určitého. Párkrát byl sice vyfocen, ale obrázky všem zamotaly hlavu. Tak je to tedy krtek? Anebo nutrie? Ptakopysk, nebo mravenečník? Kde žije – na suchu, či ve vodičce? Co žere a množí se vůbec? A pro koho vlastně pracuje?

Vychuchol pracuje pro mocnou třetihorní říši. V třetihorách se narodil; pamatuje palmy vysoké jako mrakodrapy, obrovské močály a majestátní zvířata, hlavně mastodonty, kteří říši vládou. Teď vám povím tajemství: mastodonti ve skutečnosti ovládají i náš svět a vychuchol jim v tom pomáhá. Schovává se v úkrytu na břehu Volhy a pravidelně podává třetihorám hlášení. Jako všichni špióni, používá k tomu mrtvou schránku – starý balvan nedaleko řeky. Třikrát denně do něj šušká zprávu o stavu našeho světa a navrhuje různá zlepšení. Třetihory zprávu zaznamenají a zařídí vše potřebné. Znovu opakují: třetihory řídí náš svět.

Podívejte, třeba dnes. Ráno se špión plíží k balvanu, dlouhým rypáčkem prozkoumává terén, v cíli se pozorně rozhlédne, není-li někým sledován, a potom šeptá do kamene: „Tady vychuchol, tady vychuchol, hlásím, že východ slunce proběhl v pořádku. Voda hučí po lučinách, bory šumí po skalínách, tráva je studená, mlha se válí. Navrhuji zvýšit teplotu vzduchu a mlhu odstranit. Konec hlášení.“

Po pár hodinách nastávají změny. Vychuchol sleduje, že se otepluje a mlha mizí. Dobře to naši zařídili, pašáci. Třetihorám zdar!

V poledne se špión zase krade k mrtvé schránce. Dlouhým ocasem zametá stopy a u kamene šeptem hlásí: „Tady vychuchol, tady vychuchol, hlásím, že je poledne. V sadě skví se jara květ, slunce pálí, tetřev toká. Navrhuji ztlumit slunce a umlčet tetřeva. Konec hlášení.“

Den pokračuje a vychuchol s uspokojením sleduje, jak slunce slábne a kvečeru zapadá. Perfektní, pochvaluje si zavrtán ve svém pelechu, horko je pryč, a tetřeva už taky není slyšet, bezvadná práce, skvělí mastodonti. Třetihorám zdar!

Vychuchol na krátko zdřímne, ale o půlnoci už se opět plazí k balvanu. Jeho blanité pracičky šelestí v trávě. „Tady vychuchol, tady vychuchol, hlásím, že je tma. Nic nevidím, nic nevidím. Žába kuňká, zvířata spí. Navrhuji rozsvítit slunce, uspat žabu a probudit zvířata. Konec hlášení.“

A skutečně, žába po pár hodinách umlká, na východě začíná svítat a břeh Volhy zvolna ožívá. Třetihory zařídily ráno!

Tak to šlo den co den celá dlouhá léta. Vychuchol byl špión tak zarputilý, že i tomu netečnému kameni došla trpělivost. Když se k němu jednou za úsvitu špión opět příkradl, kámen promluvil: „Vychuchole, vychuchole, nechej už těch hlášení, nechápeš, že si počínáš směšně a hloupě?“

Vychuchol se zarazil, ale zachoval chladnou hlavu: „Nechápu, o jakých hlášeních mluvíte.“ (Správně, špióni obvykle zapírají.)

„Žijeme v nové době,“ pokračoval kámen, „třetihory skončily před dvěma miliony let. Pamatuji si to. Pamatuji si také druhohory, prvohory, starohory a prahory. V prahorách jsem ležel miliardu let pod vodou, protože tady všude byl oceán. Ale to ti řeknu, vychuchole, už tenkrát slunce ráno vycházelo, večer zapadalo a v noci byla tma.“

„Mrtvá schránka nemluví,“ odsekl špión.

„Tak už to pochop, vychuchole,“ povzdechl si kámen, „třetihory neexistují, svět funguje i bez tvých hlášení. Kdo jiný by ti to měl říct než já.“

Vychuchol se beze slova obrátil a zmizel v řece. Několik dní po něm nebylo ani vidu, ani slechu. Jednoho rána však kámen spatřil vychuchola, jak se sto metrů po proudu škrábe z vody a spěchá k velkému pařezu opodál.

„Některá zvířata jsou prostě nepoučitelná,“ pomyslel si smutně kámen.

A špión už mezitím šeptal do pařezu: „Tady vychuchol, tady vychuchol, opět se hlásím. Používám novou schránku – pařez 01, pařez 01 – do staré se naboural nepřítel a poškodil ji – balvan neposlouchat, balvan zničen. Hlásím, že východ slunce proběhl v pořádku. Pozor, jaro vrcholí, jaro končí, navrhuji poslat léto, léto sem! Třetihorám zdar! Konec hlášení.“

Trubýš trvá

Představte si, děti, že by vaší mamince nebo vašemu tatínkovi rostly z dlaní místo prstů děti. Na každé ruce by rodiče měli pět dětí a vy byste byly jedno z nich. Z vašich dlaní by zanedlouho také vyrostly prstové děti a ty by pak měly na svých rukách další děti a tak by to šlo pořád dál, až by vznikla jedna obrovská propletená rodina; trs babiček, dědečků, strýců a tet, synů, vnuků a pravnuků, kteří by rostli jeden z druhého... Vidíte, a takhle nějak to chodí u trubýšů.

Trubýši jsou maličká průhledná zvířátka, která žijí v hlubokých mořích. Kája, o kterém je tato pohádka, žil v moři Šalamounově. Ale považte, hned, jak vypučel z ruky své maminky, už se mu tam nelíbilo: moře bylo malé a nezábavné, žádné dobrodružství, žádná kultura, zato všude samý trubýš. Kája měl tisíce příbuzných, kteří se od něj nehnuli na krok. Pořád jako by byli všichni u sebe na návštěvě. Společně jedli a spali, chodili si zaplavat a ustavičně zpívali „hodně štěstí, zdraví“, protože co chvíli měl nějaký trubýš narozeniny. Kája však měl vlastní, smělé plány. Snil o tom, že uteče do Tichého oceánu a založí si podmořské varieté. Budou mu tam zpívat běluhy a baletit závojnátky, najme nějakou hodnou chobotnici jako žongléra, sežene kouzelníka a ještě další zábavná čísla vymyslí. Trubýšovo varieté navštíví každý příkop a každou pánev v Tichém oceánu, všude oslní gejzíry duhových bublin a sklídí bouřlivé ovace. Kája se proslaví. Bude moc slavný!

A tak jednou, když celá rodina spala, překousl náš trubýš chapadlo, které jej k ní pojilo, a uplaval sám daleko do moře. No, děti, nebylo mu lehké. Věděl, že jeho nový život nebude snadný, že bude potřebovat poradit. Proto také nejdřív zamířil k nejmoudřejšímu tvorů Šalamounova moře: byla to zéva obrovská. Zéva je mlž velký jako člověk, těžký jako kůň a starý jako kámen. Leží na mořském dně a zná odpověď na všechny otázky. Trubýš se k ní přiblížil a uctivě se zeptal: „Moudrá zévo, jsem trubýš Kája a odešel jsem od své rodiny. Chci něco dokázat sám, mám velké plány. Mířím do Tichého oceánu a rád bych tam provozoval podmořské varieté. Co myslíš, jednám správně? Dáš mi radu?“

Zéva zvolna zavřela své obrovské lastury a dlouho se nic nedělo. Trubýš trpělivě čekal, než se lastury znovu rozevřely a zéva promluvila pomalým, hlubokým hlasem: „Trubýš trvá,“ řekla. A zase se zavřela.

Trubýš znejistěl: „Počkej, jak trvá? Na čem trvá? Dokdy trvá?... To je celé?! To přece nemůže být všechno!“ Ale zéva už se neotevřela. Bylo to všechno.

„Ta už je úplně mimo,“ myslel si trubýš, když zase vyplul směrem k oceánu, „to je taky naposledy, co jsem žádal o radu starou škebli.“

Uběhlo pár dnů. Trubýš už minul tři sta Šalamounových ostrovů, ale do oceánu měl pořád ještě daleko. Byl už hodně unavený a připadal si těžší a těžší, a tak se rozhodl, že si najde nějaké bezpečné místo, kde si pořádně odpočine. V podmořské skále našel záhy malou skulinu, do které se schoval a spal tam celou noc, celý další den a ještě jednou tolik. Když se pak probudil, s údivem zjistil, že mu z jeho chapadel pučí šest dětí.

„Ahoj tati, máme hlad!“

„To snad není možné,“ zaúpěl Kája a nevěděl, má-li se radovat, nebo si zoufat. Celý den pak sháněl něco k snědku a dával pozor, aby jeho novou rodinu nezmerčila nějaká nenechavá ryba. Totéž pak dělal druhý den a kvečeru mu bylo jasné, že s plány na slavné varieté je konec. Malí trubýši byli šikovní a roztomilí, rychle rostli a zanedlouho byl Kája dědečkem. Měl devětatřicet úžasných vnoučat. Rozdělili si mezi sebou úkoly: někteří chystali snídane, jiní obědy a večeře, další chránili rodinu před nepřáteli a ostatní se starali o hygienu, vymýšleli, kam se bude plavat, a podobně. Kája jako nejstarší trubýš hlídal kalendář, sledoval, kdy má kdo narozeniny, a řídil pak sborové „hodně štěstí, zdraví“.

Trubýší rodina se den co den rozrůstala a Kája si často připomínal proroctví staré zévy. Jednoho rána mu oznámili, že nejmladší z jeho praprapravnuků, který se také jmenoval Kája, překousl v noci chapadlo a utekl od rodiny.

„Neplačte, neplačte,“ chlácholil rodinu starý Kája, „to se nedá nic dělat, trubýš má občas své plány.“

Bekasína potřebuje dovolenou

Byla teplá srpnová noc, klidná a malebná, jaká jen může v kraji českých rybníků být. Kulatý měsíc ozařoval vodní hladinu a břehy rybníků polívalo stříbrné světlo. Bekasína otavní šla kolem vody jako ve snách, hlava se jí z té zázračné noční nálady točila. Nořila se do vzpomínek na své mládí, na bezpečné hnízdo v rákosí, na své rodiče a bratry, na to, jak se u tatínka učila základům zvířecí medicíny a jak si pak na břehu rybníka otevřela ordinaci. Bekasína otavní, prostý pták bahňák, byla totiž paní doktorka, lékařka, bez jejíž pomoci by mnoha obyvatelům rybníka bylo ouvej. Spravovala polámané nožičky, na rány přikládala peříčka a jitrocel, záněty léčila puškvorcem. Tuto noc se potěšila krásnými představami, k ránu se trochu prospala v trávě, a sotva vyšlo slunce, už ji bylo vidět v plné práci.

„Další!“ volala. „Kdo je na řadě?! Pojdte dál!“

Do ordinace vplula potápka – to je taková malá kachnička. Chudák byla celá vystrašená a plakala, protože jí z nožičky tekla krev.

„Ale, ale,“ prohlížela ránu bekasína, „máš to nějaké pokousané. Kdepak se ti to stalo?“

„U u u vrby,“ vzlykala potápka malá, „sumec mi to udělal!“

„To není možné, to se ti jen zdálo,“ chlácholila ji bekasína, „v našem rybníku přece žádný sumec není.“

Paní doktorka potápce nožičku pěkně ošetřila a ovázala a zavolala dalšího pacienta. Na řadu přišel cejn. Ten byl ale poškrábaný! Nakláněl se na stranu, sotva plaval.

„Pro blány žabí, kdo tě tak zřídil?!“ zvolala bekasína.

„Sumec, kdo jiný,“ s námahou šeptal cejn. „Zapomněl jsem, že k jeho vrbě se plavat nemá.“

Ten cejn už ani neví, co mluví, myslela si bekasína, zatímco nebohé rybě čistila rány, pod naší vrbou přece nikdy žádný sumec nebydlel!

Avšak když po cejnovi přicouval do ordinace s bolístkou rak a tvrdil, že jej u vrby napadl sumec, rozhodla se bekasína, že se na to podívá. To by tak hrálo, aby se v rybníku usadila nějaká špatná ryba a ubližovala ostatním!

Hned jak skončily ordinací hodiny, letěla paní doktorka na opačný břeh rybníka, k místu, kde roste vrba. Dlouho tu nebyla, a tak jí chvíli trvalo, než trefila. Zašplouchala ve vodě dlouhým zobákem a zavolala:

„Bydlí tu snad nějaký sumec?! Jestli ano, ozvěte se, pane!“

Chvíli se nic nedělo. Teprve když bekasína ještě několikrát zakvedlala zobákem ve vodě, objevila se na hladině velká oválná huba s dlouhými kníry a vzadu cosi mocně pláclo. Jejda, doktorka leknutím uskočila, to musí být kousek, aspoň dvoumetrový! Vzápětí však sebrala kuráž a začala:

„Pane sumče, dobře poslouchejte, co vám teď řeknu: toto byl vždy klidný a spórřádaný rybník. Jako lékařka nestrpím, aby mi tu nějaký zloduch a vražedník dělal škodu. Nevím, kde a jak jste se tu vzal, ale říkám vám, že v této vodě pro vás místo není! Vyzývám vás, abyste náš rybník okamžitě opustil, a je mi jedno, jak to provedete. Jestli vás tu však zítra ráno najdu, ručím vám za to, že večera nedožijete. Sbohem!“

Tak, ta mu to dala. Vtom se na hladině znovu objevila velká oválná huba a zabručela: „Bydlím tady už dvacet let, babo!“ A sumec zmizel pod břehem.

Bekasína byla vzteky bez sebe. Ten starý nestyda jí bude ještě lhát! Však zítra uvidíme!

Na kraj se znovu snesla nádherná noc. Měsíc byl i dnes kulatý, a protože bylo jasno, osvětloval rybníky čarovnou září. Žáby u břehů známě kvákaly – to jsme včera zapomněli říct – a bekasína byla zase vzhůru a náměsíčně bloumala mēlkou vodou. Vzpomínala na své mládí, na své staré lásky, na své první děti, na své druhé děti i na své třetí děti. Jakpak se jim asi daří? Dlouho se neviděli... Narazila na skokana, pozdravila bukače, který taky nemohl usnout, a šla dál a dál, až se začalo ochlazovat a nad hladinou se srážela mlha. Blížilo se ráno a bekasína si ještě aspoň na chvíli ustlala v trávě.

Vzbudila se se sluncem a hned letěla k vrbě.

„Pane sumče, jste tam?!“ volala a plácala zobákem do vody. „Haló, sumec, je tam sumec?!“

Ale žádný sumec tam nebyl. Na hladinu vyplulo jen pár kapříků. Bekasína se omluvila za vyrušení a spěchala do ordinace. Byla spokojená. No prosím, její slovo ještě něco znamená! Sumec je v trapu a v rybníku bude pokoj. Jen jí nebylo jasné, jak to ten starý ďábel provedl...

Dnes byl první v ordinaci cejn.

„Ale co to vidím?“ divila se bekasína. „Včera na umření, dneska na ženění! Jak ses tak rychle uzdravil, cejne?“

„Mně přece nic nebylo, paní doktorko,“ řekla ryba, „jsem odjakživa zdravý jako ryba, jdu jen mamce pro hadí kořen.“

„Cejne, co mi to povídáš,“ kárala bekasína, „včera tě přece poranil sumec, zapomněl jsi, stalo se to u vrby!“

„U naší vrby? Nestrašte, paní doktorko, u vrby přece bydlí kapři. Sumec v našem rybníku? Nikdy! Jo, ve vedlejším rybníku, tam bydlí sumec, už pěkně dlouho. Je to prý starý neruda, ale když ho nikdo neplaší, tak neublíží.“

Bekasína byla zmatená. „Ale včera přece...“

„Včera jste tu vůbec nebyla, paní doktorko,“ přerušil ji cejn, „všichni jsme vás hledali. Že vy jste si vzala dovolenou?“

„Ano, dovolenou,“ přikývla tiše bekasína. Už jí totiž všechno došlo: Té první měsíčné noci se zatoulala k vedlejším rybníku, nic nepoznala a celý den tam léčila cizí pacienty. Odpoledne pak vynadala starému místnímu obyvateli a vyháněla ho ven z bytu! Druhou noc se jako ve snách vrátila zpátky domů, ke svému rybníku, a ráno šla zkontrolovat sumce pod svou vrbu, kde odjakživa bydlí kapři. Vždyť ona už úplně blázní!

„Ach jo,“ povzdechla si pro sebe, „je toho na mě moc. Dovolená vůbec není špatný nápad...“

A tak přepracovaná bekasína otavní odletěla na zimu do Afriky. A aby se u českých rybníků dočista nezbláznila, odlétá tam od té doby každý rok.

Gekon není vidět

V Austrálii na Yorském poloostrově, v kraji mangrovových lesů, bažin a vlhkých savan žije gekon listový. Je to ještě dlouhý jako salátová okurka, tenký tak, že nevrhá žádný stín, a barvu má, no, něco mezi kaluží a vzduchem, zkrátka takovou neviditelnou. Ano, gekona listového není vidět. Když číhá na nebohou mouchu přilepen ke kmeni stromu, myslí si ta moucha, že je tam jenom ten kmen, a žádný mlsný gekon. Říká se tomu kamufláž nebo mimikry – dokonalé splnutí s prostředím.

To je celý on, gekon, a už ho tu máme. Počkejte, měl by tu být! Budeme o něm vyprávět příběh. Tak kdepak jsi, gekone? Ukaž se, tvůj příběh začíná! Aha, tak on už zřejmě přešel na protější vždy zelený strom, kde se má potkat s papouškem Lori a zle se s ním pohádat. Lori je tu, vítáme vás, dobrý den, ale také on se marně rozhlíží po gekonovi... Ještě chvíli počkáme – tak ne, papoušek gekona nenašel a odlétá pryč. Zatím se příběh moc nerozvíjí, poněvadž stále postrádáme jeho hlavního hrdinu, gekona listového. Ale nezoufáme, zkusíme se za ním vydat blíže ke kraji mangrovového lesa, k tomuto průseku, kde by měla gekona překvapit vakoveverka a uzavřít s ním podivnou sázku. Výborně, vakoveverka už letí, už ji tu máme, jak se daří, to jsme rádi, my se taky máme dobře, jenom nemůžeme najít gekona. Chvilí čekáme, hledáme spolu s vakoveverkou, ale opět marně. Škoda. Taková napínavá sázka to mohla být, kdyby se gekon objevil. Poděkujeme tedy vakoveverce a rozloučíme se s ní. Na shledanou při jiné příležitosti! Gekon se stále neukazuje, můžeme jen hádat, zda nakonec zapomněl, že má v příběhu účinkovat, či zda se snad obával tak nebezpečné zápletky... No, zkusme se tedy naposledy přemístit, tentokrát k vodopádu. Cestou bohužel nevidíme, jak na gekona padá strom a jak se utká s jedovatým hadem taipanem, to se nedá nic dělat, taipan se taky nedočkal, a už jsme u vodopádu. Zde měl náš příběh končit zásahem kouzelného motýla. Snad aspoň tady bude gekon čekat a omluví se čtenářům? Ne. Ani tady není gekon vidět.

Běluha odplouvá

Dobrý den, jsem běluha, běluha mořská. Nedávno jsem byla ještě malá šedivá holčička, co dováděla ve studeném moři, ale teď, když jsem vyrostla a zbělela, musím se vdát. Netěší mě to, bojím se. Můj milý, můj jediný přítel a druh zmizel někde daleko v neznámých vodách a pro mě si má připlavat cizí, surový samec. Politujte mě, oceán je krutý, nemá slitování, dole je tma a ticho jako v hrobě, nahoře věčné vlnobití. Ach, já ubohá běluha!

„Nenaříkej, běluho, radši pověz, jak to celé bylo.“

Dobrá. Tak tedy od začátku. Narodila jsem se v moři Laptěvů. Je to velmi daleko, až na kraji Severního ledového oceánu. Byla jsem zdravé velrybí miminko, sála jsem mamčinu mléko a poznávala svou rodinu. Měla jsem maminku a tatínka, dvě starší sestřičky a tetu, která měla dvě děti: holčičku a chlapce jménem Kosťa. Byl to můj bratranec, moje nejmilejší běluha. Celý čas jsme všichni žili v moři Laptěvů, nořili jsme se ke dnu a pak zase stoupali k hladině pro doušek vzduchu, jedli jsme sledě a sépie a vyhýbali se loďm a ledovým krám, na kterých číhali bílí medvědi. Občas jsme vykonali namáhavou cestu do ústí obrovské řeky Lena. Tyto výlety jsme měli s Kosťou nejraději. Zvláště v krátkém polárním létě bylo v říční deltě nesmírně živo, sraz tu měli rozmanití vodní ptáci, labutě, divoké husy a kachny, sluky a alky a také mnoho ryb, na kterých jsme si s radostí pochutnávali. To byla krásná doba!

„Řekni ještě něco o Kosťovi.“

S ním jsem bývala nejčastěji, měli jsme drobná tajemství a oblíbené hry. Hráli jsme na poslouchání věcí – v podmořské temnotě jsme slyšeli věci a zvířata na kilometry daleko. I když jsme je neviděli, naučili jsme se z odrazů tónů rozeznávat jejich druh a tvar i to, jsou-li neškodní, či hrozí-li nám od nich nějaké nebezpečí. Taky jsme muzicírovali, on výborně hvízdal a troubil, já jsem vedla ve zpěvu a v tryl-kování. Byli jsme nejlepší kamarádi, milovali jsme se. Slíbili jsme si, že se nikdy neopustíme.

Loňského léta však všechno skončilo. Mé dvě starší sestry a milá sestřenice dospěly: byly jim už čtyři roky a jejich šedavá barva se proměnila v sněhobílou. Čekaly na ženichy. Kosťa už byl také bílý, vyrostl v silnou dospělou běluhu a mému otci v rodině překážel. Jednou si otec Kosťu zavolal, zle s ním mluvil a pak ho vyhnal. Maminka mi vysvětlila, že to tak u běluh chodí, v žádné rodině nemohou žít dva dospělí samci. Ten mladší musí do světa hledat si nevěstu. Cože?! Kosťa si ve světě hledá nevěstu? Jako by mi do srdce vidlici zabodli, všechna radost ve mně rázem pohasla a začalo trápení. Za mými příbuznými přišli ženiši. Nějaký čas si je

namlouvali a pak zase navždy odpluli. Sestry i sestřenice zůstaly a měly pak v břichu malé běluhy. Tohle tedy čeká za rok i mě. Rodiče viděli, že jsem nešťastná, a proto mě vzali k řece Leně. Po cestě jsem usilovně zpívala a poslouchala, jestli se mi nevrátí Kosťovy tóny, ale neslyšela jsem ho tenkrát ani nikdy potom. Dodnes o něm nic nevím.

Rok uplynul, naší rodině neublížili ani lovci, ani mrazy, všechno přestála, ba dokonce se rozrostla o tři zdravá mláďata! Všichni se radují, jen já si stýskám. Zase je doba páření a já, sněhobílá, čekám na svého ženicha...

„Vidím ho, běluho, už pluje! Ne, není to ten, v koho jsi tajně doufala, bohužel, je to jiný trubač. Ale neboj se, bude hodný, já to vím. Podívej, už si tě vede, pluje s tebou do moře, dál, až za obrovskou kru. Vidíš, někdo tam čeká, ještě ho očima nepoznáváš, ale už slyšíš jeho tvar – je to Kosťa, tvůj milý! Děkuje svému kamarádu, kterého pro tebe poslal, a vítá se s tebou. Jak jsi šťastná! Přemlouvá tě, abys s ním odplula z moře Laptěvů, abys opustila rodiče a sestry. Ale ty ses s nimi ani nerozloučila! Ani jsi mamince nezamávala! Co uděláš? Jak se rozhodneš? Ano – pluj, pluj s ním hned, běluho, daleko, daleko. Uvidíš, všechno dobře dopadne, věř mi. Budete mít novou rodinu a nikdy se neopustíte, já to vím – neboť jsem mocný oceán, skryji vše, a mně nic skryto nezůstane. Dávej však provždy pozor, jsem nelítostný, dole tma a ticho, nahoře věčné vlnobití.“

Fregatka už nekrade

Na východě Tichého oceánu, na ostrovech zvaných Galapágy žila fregatka nádherná. Byl to pyšný, elegantní pták se štíhlými křídly a ladným zobákem. Obdivován všemi plachtil po azurovém nebi jako černá manekýna nebo se střemhlav vrhal k vodní hladině pro stříbrnou rybu.

Časem se u tohoto krasavce rozvinula nepěkná vlastnost: fregatka začala krást. Zjistila totiž, že lepší, než lovit ryby pracně přímo z vody, je sebrat úlovek nějakému pomalejšímu ptáku. A protože na Galapágách nebylo rychlejšího ptáka, než ona sama, kradla fregatka nádherná ryby všem. Nad mořem se strhávaly napínavé potyčky, fregatka brala v letu kořist nejen rackům, rybákům a buňňákům, ale troufla si dokonce i na velké modronohé tereje! A bylo jí úplně jedno, že mláďata okradených ptáků budou o hladu, hlavně že ona sama, fregatka nádherná, si nacpe břich. Ale žádný strom neroste do nebe a žádná špatnost neujde trestu.

Jeden z buňňáků, mladý otec rodiny, nemohl už snášet takovou nespravedlnost, a proto se vypravil k želvě sloní, aby mu poradila, jak na sličného zloděje vyvrát. Obrovská želva žila na ostrově snad už od dob dinosaurů, a leccos tedy pamatovala. Když si poslechla buňňákovy stížnosti, pokývala vrásčitou hlavou a řekla: „Ulov rybu červenici a nech ji fregatce.“

„Ale želvo,“ vyděsil se buňňák, „červenice je přece jedovatá!“

„Není jedovatá, je pouze zakázaná. Podstrč ji fregatce a uvidíš, co se stane.“ Želva se odmlčela.

Celý den hledal buňňák v moři červenici. Když ji konečně ulovil, kroužil schválně nad hladinou tak, aby ho zpozorovala fregatka. Za chvíli byla tu, krasavice mazaná, a vytrhla buňňákovi rybu přímo ze zobáku. Odlétla s ní na břeh a tam si na ní pochutnala. Po chvíli začala mít pocit, že se jí na hrdle dělá nějaká boule. A skutečně: boule se zvětšovala a červenala, rudla a nafukovala se, až byla jako balón. Veliký červený nafukovací balón.

„Proboha, co to je?! Jak vypadám? Co si počnu? Kdo mi pomůže?!“ bědovala fregatka.

Zalezla mezi kamení a styděla se tak, že nevystrčila hlavu celý další den. Balón nezmizel, naopak ještě trochu zčervenal. Fregatka přežila v úkrytu ještě jeden den, ale pak už musela na moře, jinak by zemřela hladem a žízní. S námahou vzlétla k nebi a ohlížela se po kořisti. Jakmile ptáci spatřili zlodějku s rudým balónem na břiše, začali se chechtat a klidili se jí z cesty. S novým módním doplňkem neulovila fregatka ani rybičku, byla pomalá a o mořskou hladinu se párkrát ošklivě potloukla.

Zoufalá a vyčerpaná zamířila odpoledne ke sloní želvě. Kála se, prosila a žadonila, jen aby ji želva červeného balónu zbavila.

„Balón ti zmizí, hned jak se oženíš a začneš sekat dobrotu,“ řekla želva stručně.

„Dobrotu nasekám,“ slibovala fregatka, „ale nešlo by to bez toho ženění? Mám ráda svobodu.“

„Jestli se neoženíš, balón ti zůstane,“ uzavřela želva a zasunula se pod krunýř.

Co měl nešťastný pták dělat? Začal se ihned poohlížet po nějaké samičce. Kvečeru jednu našel a oženil se s ní. V noci se balón zmenšil na polovic. Druhý den manželé postavili hnízdo, a balón se scvrkl na čtvrtinu. A když zanedlouho vyvedli mladé, balón zmizel úplně. Ta úleva! Od té doby se fregatka chovala vzorně. Poctivě lovila stříbrné ryby, všechny galapážské ptáky přátelsky zdravila a oni při tom tiše obdivovali její štíhlá křídla.

Kivi nosí teplákovku

V rajske přírodě novozélandských ostrovů bydlí pták kivi. Jeho kamarádi v žertu tvrdí, že vznikl zkřížením ondatry, slepice a pletací jehlice. A opravdu to tak vypadá, protože kivi je velký asi jako slepice a má i silné slepičí nohy, nikdy nelétá, dokonce ani nemá křídla a jeho hnědé peří vypadá spíše jako ondatřích srst. Zobák má dlouhý a ostrý jako jehlice, při chůzi se o něj opírá jako o hůlku, občas jej zavrtá do hlíny a vyšťárá chutného brouka či červíka.

Kivi má rád pohodu – přes den většinou spí nebo zahálí a za soumraku si vyjde na malou procházku s občerstvovacími zastávkami. Nebudeme si nic nalhávat: je to lenoch k pohledání, takový loudavý strejda v teplákách.

Ale přejme mu ten klid, má za sebou zlé časy, kdy si ho moc neužil. Nový Zéland je jediné místo na světě, kde ptáci kivi žijí, avšak moc nezbyvalo, a byli by vyhubeni úplně. Za všechno mohla „pohroma na dřevě“. Chcete-li, poslouchejte, jak to tenkrát bylo.

Stalo se to za časů kiviho pradědečka. Ten se přistěhoval na novozélandské ostrovy ze země přeplněné všemožnými zvířaty, která se stále dohadovala, nebo se dokonce vzájemně požírala, takže tam bylo dost nebezpečno, a kdo mohl, vzal do zaječích. Na Novém Zélandu se pradědečkovi ihned zalíbilo: zvířata tam nebyla skoro žádná, jen nějaké divoké slepice a pár ještěrek, šelmy chyběly úplně a ani jedovaté hady nebylo nikde vidět. Pradědeček byl tenkrát vyhlášený švihák a sportovec, takový velký duhový kanár. Létal vysoko nad loukami, vynikal zvučným hlasem a krásným barevným peřím. Hnízdo si vystavěl v koruně nejvyššího buku a mouchy lovil přímo ze vzduchu. Brzo však poznal, že se zbytečně namáhá. Ostatní ptáci se batolili na zemi a potravu zobali přímo z hlíny. Nemuseli se bát, že je při tom přepadne nějaký tchoř nebo lasice, nic takového na ostrově nebylo. Pradědeček kivi slétl tedy na zem a viděl, že jídla je tu habaděj. Měl však jen malý elegantní zobáček, kterým se brouci z hlíny špatně sbírali, a rozhodl se proto, že se vypraví za starým papouškem kakapo a požádá jej o nový.

Kakapo byl letitý mudrc, nepsaný král ostrovní zvířeny. Pochrupával právě ve své díře na svahu hory, když před ním stanul pradědeček kivi a promluvil: „Vážený kakapo, chtěl bych tě požádat o nový zobák. Tento je dobrý leda na chytání komárů, já však chci sbírat brouky a červy z hlíny, neboť jsou masitější a víc mi chutnají. Děkuji předem za vyřízení.“

Kakapo ospale pokýval hlavou a odpověděl: „Není dobré hrabat se v zemi, když ti příroda nadělila tak krásná, silná křídla. Povětrí skýtá volnost a leckdy i záchranu.“

„Není před čím se chránit, vzácný kakapo,“ opáčil pradědeček, „ostrov je bezpečný a na zemi je to pohodlné. Tak mi prosím dej ten lepší zobák.“

„Dobrá, dám ti zobák dobrý na dolování, když po něm tak toužíš, ale nepřestávej být ostražitý a udržuj si rychlost a pružnost, neboť se blíží pohroma na dřevě.“

Pradědeček poděkoval a dostal dlouhatánský tenký zobák se zahnutou špičkou. Hotová podzemní sonda! Byl nadmíru spokojený a cestou z hory se pochechtával papouškovu prorocství. Kakapo se svou „pohromou na dřevě“ dávno proslul a všech-na zvířata na ostrově si z něj pro to tajně tropila posměch. Byla to taková drobná vada na jinak vynikající pověsti papouščího starce, šaškovská bambule na mudrcově plášti.

Pradědeček kivi si umínil, že i když teď na potravu snadno dosáhne, nezleniví a denně bude trénovat létání, aby zůstal v kondici. Trénoval první den, druhý den o trochu míň a třetí den si místo tréninku radši schrupl v keříčku. Své hnízdo v koruně buku už nadobro opustil a podle ostatních ptáků si začal hrabat pelech v zemi. Pro kopáčskou práci však nebyl dostatečně vybaven, a tak se záhy znovu objevil u papouška kakapo.

„Vznešený papoušku,“ začal pradědeček, „buduji si díru v zemi. Práce je to náročná, mám pro ni dost slabé nožičky a nevhodný úbor. Od hlíny jsem celý umazaný, což na mém duhovém opeření nevypadá právě hezky. Prosím tě tedy, abys mi dal silné hrabavé nohy a nějaký praktický pracovní oděv – třeba teplákovou soupravu, jak my říkáme, teplákovku. Děkuji předem.“

Kakapo řekl unaveně: „Je škoda zahazovat výjimečnost a krásu kvůli díře v zemi. A už vůbec není rozumné stěhovat se z výšky dolů, když se blíží pohroma na dřevě.“

„Aha,“ řekl pradědeček, „přesto tě prosím, kakapo, abys mi nohy a teplákovku dal. S hloubením už jsem začal a bylo by mi líto zbytečné práce.“

Tak dostal kivi hrabavé nohy a hnědé peří podobné srsti, které skvěle plnilo funkci teplákové soupravy. Díru brzy dokončil a pěkně se v ní zabydlel. Začal mu sladký život plný spánku, klidných procházek a tučných dobrot. Však se ta každodenní pohoda začala zakrátko projevovat na jeho těle: ztloustl tak, že se do své díry nevešel.

A proto do třetice navštívil starého papouška.

„Ctihodný kakapo,“ začal, „vede se mi dobře. Mám dost jídla a teplé obydlí. Zdá se však, že mi překázejí má křídla. Při všem mi zavazí, a to je přitom vůbec na nic nepotřebuji. Rád bych se jich zbavil... Ještě chci dodat,“ pokračoval rychle

pradědeček, protože viděl, že kakapo není s jeho řečí spokojen, „že se kvůli těm křídům nevejdu do své díry. Tak.“

„Milý kivi,“ odpověděl papoušek odevzdaně, „je čiré bláznovství zbavovat se křídel, když pohroma na dřevě je tady. Jsem však už hodně starý a nemám sílu bojovat ani s pohromou, ani s ptačí hloupostí. Beru ti tedy tvá křídla a ty si porad, jak umíš. Sbohem, kivi, myslím, že už se nevidíme.“

Když tenkrát pradědeček odcházel od mudrce, vypadal přesně tak, jako ptáci kivi za našich časů. Cestou z hory se setkal s houfem ptáků, kteří pelášili od moře. Křičeli, že po vodě připlula obrovská dřeva a na nich velcí dvounozí a s nimi i čtyřnozí tvorové, kteří všechna zvířata chytají a bez milosti zabíjejí. A to byla pohroma.

K novozélandským ostrovům dorazili na dřevěných korábech bílí lidé. Přivezli s sebou psy a kočky a později také lasice a tchoře. Pro nové šelmy se nelétaví ptáci stávali snadnou kořistí. Ptáků kivi valem ubývalo a papoušci kakapo byli téměř vyhubeni. Trvalo skoro dvě stě let, než lidé začali tyto druhy chránit a pečovat o ně.

Dnes je kivi symbolem Nového Zélandu a je ptákem tak oblíbeným, že po něm ostrované pojmenovali chutné ovoce se zelenou dužinou. Až si na něm, milé děti, budete někdy chtít pochutnat, nezapomeňte mu napřed vysvléct teplákovku!

Antilopka zabiják

Vy víte děti, jak asi vypadá antilopa, že? Většinou jako velký, silný srnec s ostrýma rohama. Tak nějak, že? A teď si představte antilopu velikosti králíka – nožky jako tužky, hlavička jako pěstička a růžky jako mandle. Tak vypadá antilopka trpasličí.

Naše antilopka žila v Africe v rozlehlém parku Serengeti. Nebyla to žádná hrdinka; tak moc se bála ostatních zvířat, že přes den vůbec nevyšla ze své skrýše a jen v noci, když se savana vnořila do tmy a velká zvířata spala, odvážila se vyjít ze svého obydlí a trochu se napást. Potom hned spěchala zpátky domů a třásla se radostí, že ten výlet přežila.

Jednoho dne se před obědem stalo něco zvláštního: slunce si zakrylo tvář černou maskou a bílý den se rázem změnil v temnou noc. Některá starší zvířata tvrdila, že je to zatmění slunce a že se prostě musí počkat, až to přestane. Nic netušící antilopka se náhle probudila, a když viděla, že už je tma, vylezla z doupěte. Zamířila si to popaměti k nejbližšímu keři, když tu náhle baf!: „A mám tě!“ – sápal se na ni hrozný had. Antilopka se tak vylekala, že jedním skokem doskočila k dalekému kameni. „A mám tě!“ – za kamenem číhal levhart a užuž napřahoval tlapu s hroznými drápy. Antilopka hup a byla u řeky. „A mám tě!“ – z řeky vystrčil hlavu krokodýl a klupal ozubenou tlamou. Antilopka se odrazila a z posledních sil doskočila zpátky do skrýše. Ta hrůza! Vůbec se z nových zážitků nemohla vzpamatovat. Viděla ještě, jak se zničehonic udělalo právě poledne – to slunce vystoupilo ze stínu – a pak vyčerpáním usnula. Nevylezla potom dva dny a dvě noci, dokud ji hladový žaludek nepřinutil znovu se vydat na pastvu.

Mezitím se savanou nesly neuvěřitelné pověsti o tom, že antilopka lítá vzduchem a vraždí hrozné šelmy, že vmžiku zabila hada, levharta a krokodýla. Jak je to možné, ptáte se? Vždyť ubohé zvířátko taktak šelmám uniklo!

Věřte nevěřte, tenkrát při zatmění slunce se totiž stalo také toto: Když antilopka utekla hadovi, had ji pronásledoval až ke kameni. Tam už sice antilopka nebyla, ale byl tam rozzuřený levhart, který se hada polekal a bez meškání ho zakousl. Potom běžel k řece, kde narazil na krokodýla, a zatímco antilopka se už strachy klepala v bezpečí své skrýše, levhart s krokodýlem svedli ukrutný zápas, který skončil levhartovou smrtí. Krokodýl si mrtvou šelmu schoval na dno řeky, aby se mu trochu uležela, než si na ní pochutná, a vydal se na břeh stopovat antilopku. Vtom naráz skončila tma a rozhořelo se slunce a krokodýl byl z toho tak zmaten, že zabloudil na souši a do večera vyschl na placičku.

Ano, ano, všechny tyto události způsobila antilopka trpasličí. V parku Serengeti se po zatmění slunce stala váženým a obávaným tvorem. Jenže se o tom nikdy nedozvěděla: do smrti zůstala bojácná a svou skrýš opouštěla jen pod ochranou noci.

Veleštír číhá

Pod Velkým Himálajem v kašmírském údolí žil veleštír. Byl velký jako mužské chodidlo, nosil černý skafandr, měl silná klepeta a jedový trn na konci svého hrotitého velezadku. Číhal pod kamenem.

Jednou poblíž šmejdila myš. Veleštír vystřelil z úkrytu, stiskl ji klepety a vbodl jí jed do těla. Myš znehybněla, štír ji vtáhl do díry a tam ji celou pozřel. Najedl se tak, že na něm jeho lesklý skafandr začal prskat. Rozhodl se tedy, že se převleče. Nakonec, nedělal to poprvé. Celý další den ze sebe pracně stahoval starý oblek, a když jej odložil, ležel tu nahý a růžový jako miminko.

„Ale, ale, ale, copak to tu máme za neviňátko?“ Štíra vyslídila krysa.

Veleštír mlčel. Věděl, že dokud mu nenaroste nový krunýř, je vydán všemu na pospas. Krysa jistě přivolá ostatní, budou se mu posmívat a nakonec ho zabijí a sežerou.

„Co bys řekl, ty starý vrahouně, kdybych zavolala kamarádky a trochu jsme si s tebou pohrály?“

„Na tvém místě bych to udělal,“ řekl veleštír.

„Ty ano. Ty bys to udělal,“ souhlasila krysa. „Jsi ten nejpodlejší tvor, kterého znám.“

„Tvoje pověst také není bezvadná,“ opáčil veleštír.

„Uznávám. Ale ukážu ti, že jsem lepší než ty. Jsi bezbranný, a proto tě nechám žít.“

„Jsi opravdu lepší než já,“ kýval veleštír holou hlavou, „to myslím upřímně.“

„Snad mi můj dobrý skutek někdy oplatíš,“ zakončila krysa a zmizela v trávě.

Krysa zbabělá, pomyslel si veleštír, samotná se mě beztak bála. A usnul.

Za pár dnů obrostl a opět číhal v černém skafandru na živé sousto. Bylo teplé jaro a nad kašmírským údolím táhly bílé mraky. Vtom před kámen jako rána z nebe slítna krysa. Bezvzádně ležela. Vypadala zvalchovaně, kdoví jestli ještě žila. Veleštír vylezl ze skrýše a šel blíž. Krysa s námahou otevřela oči.

„Dobře že jsi tady, štíre, měla jsem nehodu.“

„Co se stalo?“

„U jezera mě napadl orel. Vzal mě do pařátů a nesl mě vzduchem. Pak se srazil s jiným orlem a rvali se o mě. Upustili mě. Snad už jsou pryč...“

Štír se rychle rozhlédl po nebi. „Nikdo tu není.“

„Díkybohu,“ chroptěla krysa. Pak řekla: „Pamatuješ, štíre, jak jsem ti před časem darovala život?“

„Pamatuju,“ řekl štír a makadlem se dotkl krysího těla.

„Mám hnízdo plné dětí,“ šeptala krysa, „ležím tu bezbranná, je mi zle. Nech mě žít a pomoz mi, dlužíš mi to.“

Štír se zasmál: „Jsi blázen, kryso, snad si nemyslíš... to víš, že ti neublížím“ – při těch slovech obcházel ležící kysu a zkoumavě hleděl na její břicho – „nebudu přece zabíjet takovou dobračku, polomrtvou...“ – už si našel nejcitlivější místo: bodne přímo do krysího pupku – „jak bych tě mohl zabít, když na tebe doma čekají děti...“ – a vztyčil svůj jedový trn a chystal se udeřit.

Vtom krysa vyskočila na všechny čtyři: „Ha, dobře jsem to zahrála! Krysy, rychle sem, tady je, bídák!“

Z trávy vyběhlo sedm hlodavců a vmžiku obklopili překvapeného veleštíra.

Krysa pokračovala: „Posledně jsem tu byla sama a úplně náhodou. Dnes jdeme najisto. Dostaneme tě i v krunýři, když už jsi vylezl z díry! Krysy, na něho!“

Veleštír se začal bránit. Točil se v kruhu krys jako splašená káča a sekal ocasem na všechny strany.

„Hej,“ volala jedna z bojovnic, „co s ním máme dělat, strašně seká!“

„Ulomte mu zadek,“ křičela náčelnice, „ten jedovatý zadek se musí oddělat!“

Krysy prskaly a ječely, snažily se útočit. Blížily se k oběti ze všech stran, některé už po štírovi chňapaly! Smyčka se stahovala a štírovi docházely síly. Byl raněný, už to začal vzdávat.

Vtom na všechny padl stín. Krysy vzhledly k nebi a v tu ránu se rozprchly do všech stran. Veleštír dolezl pod kámen a v prachu tam krvácel. Na nebi kroužil orel – to jeho mohutná křídla zakrývala slunce. Nic pro sebe tu na zemi neviděl, a tak letěl dál. Vznášel se čerstvým povětrím, přeletěl horské jezero barvy tyrkysu, přeletěl celé kašmírské údolí a beze strachu, navždy volný zamířil k bílým vrchům Himálaje.

Kynkažu chce jiného kamaráda

V pralese u řeky Orinoko bydlel medvídek kynkažu. Měl měkkou zlatohnědou srst, silné dráčky a dlouhý ocas – vypadal spíš jako opička. Celé noci šmejdil v korunách stromů a hledal něco k snědku, třeba larvu, brouka nebo nějaké hnízdo divokých včel, ze kterého zručně vybral všechen sladký med. Však se mu také říkalo „medový medvídek“.

Přes den kynkažu nejraději podřimoval. Teď zrovna v dutině prastarého stromu, ve které se nedávno zabydlel. Předtím žil v jiné části lesa, ještě s maminkou, teď však už byl velký a slušelo se, aby se o sebe staral sám. Přesto se mu stýskalo po nějakém společníkovi; medový medvídek potřeboval kamaráda.

Jednou, zrovna když zapadalo slunce, přešplhal kynkažu po svých prolízačkách až k bažině. Na jejím druhém břehu zpozoroval živočicha, který jej okamžitě zaujal. Byla to kapybara. Medvídkovi se nesmírně líbilo, jak vypadá, jak se krmí a vůbec jak se chová. Byl z ní úplně vedle. Hned si umínil, že tento tvor, a žádný jiný, musí být jeho kamarád. My si, děti, můžeme bez obalu říct, že kapybara není žádná krasavice, není ani chytrá nebo něčím zvlášť zajímavá. Je to hlodavec velikosti čuníka, takové přerostlé hnědé morče. Prosím, pěkně plave, dokonce se i potápí, ale co s tím? Každopádně, myslet si můžeme, co chceme, kynkažu měl své osobité gusta – a basta.

Celý následující den seděl kynkažu na větvi a dumal, jak by se s kapybarou skamarádil. Znenadání jej vyrušila opička malpa.

„Ahoj kynkažu, co ty tady tak sám?“

„Ahoj,“ odpověděl medvídek neochotně, „přemýšlím si tu.“

„Aha. Dovol, abych se ti představila, jsem malpa plačtivá. Bydlím nedaleko se svou rodinou, ale často si jen tak sama přeskakuju z větve na větev. Už několikrát jsme se potkali, pamatuješ?“

Medvídek si nepamatoval.

„Ty jsi medvídek a já jsem opice. Ale vždycky se nestačím divit, jak jsme si podobní, všiml sis?“

Medvídek si nevšiml.

„Jsme asi tak stejně velcí, máme malé obličejí a malá ouška – a hlavně dlouhé, chápavé ocasy, chápeš?“

Medvídek nechápal.

„Říkala jsem si,“ pokračovala malpa, „že bychom se mohli skamarádit. Když bychom měli chuť, mohli bychom si hrát v korunách stromů, dělili bychom se o dobroty... co říkáš?“

Kynkažu se nadechl a řekl: „Milá malpo, děkuji ti za nabídku, moc mě potěšila. Ale bohužel nemůžeš být moje kamarádka, protože já budu kamarádit s kapybarou.“

„S kapybarou?“ podivila se opička. „Ale kapybara žije přece u bažiny a na stromy vůbec nechodí!“

„To nevadí, my už si to nějak vyřešíme. Měj se dobře, malpo, myslím, že tě vaši volají. Tak ahoj!“ rozloučil se rychle kynkažu a odručkoval pryč.

Malpa posmutněla. Mrzelo ji, že dostala košem, dokonce si i trochu poplakala. Ale to bylo způsobeno částečně tím, že byla malpa plačtivá.

Medvídek kynkažu se rozhodl, že se přestěhuje ještě blíže k bažině. V jednom kmeni si našel novou dutinu, ubytoval se a vydal se na lov. Přitom pokukoval po vodě, až konečně spatřil kapybaru. Seděla na druhé straně močálu a drbala se za uchem. Pak vlezla do vody a chroupala tam nějaké listy.

„Kapybaro!“ volal medvídek z plna hrdla. „Kapybaro, tady jsem! Ohlédni se!“

S kapybarou to ani nehnulo. Kdoví, jestli slyšela. Potopila se pod hladinu, pak ji tam však zřejmě cosi polekalo, protože vystřelila z vody jako splašená a zmizela ve vysoké trávě.

„Ahoj kynkažu!“ ozvalo se za medvídkem. Na vedlejší větvi visel lenochod.

„Ahoj,“ odpověděl medvídek rozmrzele.

„Už dlouho tě pozoruju, kynkažu, na co tu číháš?“ ptal se lenochod.

„Jen tak, dívám se do kraje.“

„Aha. Já se taky často jen tak dívám. Někomu se může zdát, že mám dlouhou chvíli, ale já se vážně nenudím. Nás lenochody dívání baví.“

„Jo, jo, je to zábavné,“ přitakal kynkažu a hleděl, jak by se ztratil.

„Počkej, nechod' ještě,“ zadržel ho lenochod, „všiml jsem si, že jsi taky samotář, jako já. A taky jsem si všiml, že bydlíš támhle v tom stromě. To je blízko. Jestli chceš, můžeš se u mě kdykoliv stavit. Rád si popovídám. Většinou bývám na této větvi, akorát vždycky ve středu lezu na zem.“

„Děkuju za zajímavou nabídku, lenochode,“ řekl kynkažu, „ale asi za tebou nepřijdu. Rozhodně nebudu mít času nazbyt, protože se chystám kamarádit s kapybarou.“

„S kapybarou?“ podivil se lenochod. „S tím obrovským vodním hlodavcem?“

„Ano, právě s tím,“ odpověděl medvídek. „Vadí to snad?“

„Asi ne. Já jenom, že takové podivné kamarádství jsem ještě nikdy neviděl,“ řekl lenochod váhavě a radši usnul, aby zapomněl, že někdo pohrdl jeho přátelstvím.

Medový medvídek byl nešťastný. Stále neměl žádného kamaráda. Denně sledoval bažinu a snažil se seznámit s kapybarou. Volal na ni, posílal jí dřívka po vodě, několikrát se za ní pokoušel přeplavat, ale málem se při tom utopil. Kapybara

užívala života a o tom, že existuje nějaký kynkažu, neměla ani páru. Medvídka zbytečné snažení nakonec omrzelo. Pochopil, že si vybral špatně. Začal se u bažiny cítit nesvůj, už ani ten med mu tady nechutnal, a proto se jednoho dne odstěhoval zpátky hluboko do pralesa...

Od bažiny si však přinášel velké poučení. Poznal, že je marné dělat si naděje na přátelství s někým, kdo se mu v ničem nepodobá a kdo o něj vůbec nestojí. A naopak si uvědomil, že pokud nechce zůstat sám, nesmí už nikdy zavrhnout přátelství, které se mu upřímně nabízí. Vždyť opravdových kamarádů je tak málo! Věřme, děti, že si kynkažu v džungli přátele najde. Třeba nějakou jinou opičku malpu či dobráckého lenochoda. Těm dvěma od bažiny poslal zatím z pralesa pěknou pohlednici. A kdoví, třeba je v budoucnu i navštíví...

Salangana se pomstila

V Tonkinském zálivu v úchvatné zemi Vietnam žila salangana. Jmenovala se Rorýs. Byl to bleskurychlý pták, pták svišťoun, vypadal jako vlaštovka, chcete-li. Jeho domovem bylo širé nebe. Křídlem jako srpem rozrážel vzduch, živil se vzdušným planktonem, v povětří se bavil, miloval i spal. Pouze dvakrát do roka musel slétnout na zem, aby našel jeskyni a vystavěl hnízdo pro mladá.

Pro letošek si Rorýs našel nevěstu jménem Emička. Měla bílé břicho a lesklou hlavičku. Zamilovaně spolu svištěli vzduchem, křížovali oblohu nad celým Tonkinským zálivem, protože toho chtěli co nejvíc vidět, chtěli si ještě něco užít, než založí rodinu. Ale přiblížil se říjen a s ním i povinnost slétnout na zem a hnízdit. Domluvili se, že Emička se ještě zaletí rozloučit s rodiči, Rorýs mezitím zařídí byt a Emičku do něj přivede.

Skoro by se to i stalo. Rorýs se opravdu snažil. Našel velikou jeskyni, kde už stavěla celá hejna jiných salangan, a začal s lepením. Salangany totiž budují svá hnízda z mechu a peříček, která slepují bílými slinami, co ztuhnou jako cement. Rorýs nakonec vystavěl úhledné pevné hnízdečko ve tvaru půlměsíce, tak akorát pro jedno nebo dvě malá vajíčka. Rychle se rozletěl pro Emičku, měli už nejvyšší čas! Ta bude překvapená! A taky byla. Když spolu druhý den přilétli do jeskyně, jejich hnízdo bylo fuč.

„Ty jsi teda trouba,“ zuřila Emička, „nejsi schopen zařídit ani to bydlení pro rodinu. Za chvíli snesu vajíčko, můžeš mi říct, kam asi tak?!“

„Třeba sem!“ ozvalo se z jiné části jeskyně. „Moje hnízdo je zatím prázdné.“ Byl to nějaký jiný ženich a Emička se bez otálení sebrala a uletěla za ním!

Rorýs byl zdrcen. Začal pátrat, co se stalo s jeho hnízdem.

„Stařec ti ho sebral,“ řekl Rorýsův soused, „my ostatní jsme měli štěstí.“

„A kde ten stařec bydlí?“ ptal se Rorýs a užuž v něm začínala kypět touha po pomstě.

„Bydlí v chatrči pod palmou. Myslím, že tvoje hnízdo sní.“

Že by lidé jedli už i ptačí hnízda, pochyboval Rorýs cestou k chatrči, co budou jíst příště, opičí pelechy, krtčí díry?

Rorýs přilétl k lidskému příbytku a pozoroval starce maličkým oknem. Staroch si zrovna chystal oběd. Hnízdo už měl namočené v míse. Uvařil vodu a ještě ho spařil, pak z něj vytahal všechna smítka a hodil ho do hrnce, kde už se vařily nějaké kosti. Přisypával sůl a koření a přiléval cosi z tmavé láhve. Byla z toho polévka – a podle všeho moc dobrá, protože stařec si při jídle hlučně pomlaskával.

Ten zloděj, ten vrah mého štěstí! vztekal se pták. To mi zaplatí. Vařit si polévky z cizích domovů! Počkej, dům za dům!

Rorýs se vrátil do jeskyně a zburcoval všechny salangany: „Ten staroch z chatrče skutečně požívá naše domovy. Dáme si to líbit?!“

„Nedáme!“ křičeli ptáci.

„On je sám, nás je deset tisíc. Nandáme mu to?!“

„Nandáme!“

„Leťte za mnou, salangany, dům za dům!“

„Dům za dům!“ vřeštěly salangany a v třepotavém mračnu zamířily k chatrči pod palmou. Celý domek obsypaly tak, že ho ani kousek vidět nebylo, a klovaly a klovaly. Uždibovaly hlínu ze zdí, uštípovaly suchou trávu ze střechy, až celou chajdu rozdrolily na hromádku prachu. Pak vítězoslavně odlétly zpět do jeskyně. To máš za Emičku, myslel si Rorýs spokojeně.

Stařec nebyl v ten čas doma, protože sbíral v lese ořechy. Když se však navečer vrátil a spatřil svou chatrč v troskách, padl na kolena a hořce zaplakal: „Ach, čeho jsem se já nebožák dočkal! Pomsta salangany je tak krutá! Co si teď počnu, kde složím svou starou hlavu?“

Vzápětí si vzpomněl, že má v hlavním městě syna, a vypravil se k němu daleko přes hustý les.

Uběhl rok. Rorýs zestárl a zeslábl, už nelétal tak rychle a daleko jako dřív. O nové věci ani o nevěsty už neměl zájem. V říjnu sice přiletěl ze zvyku do jeskyně, ale hnízdo už nestavěl. Poletoval jen kolem ostatních salangan a nabádal je, aby dávaly pozor na lidi.

„Jeden mi před časem zničil život,“ říkal vždycky, „ale teď je s ním konec. Spravedlivě jsem se mu pomstil.“

„No jo,“ říkaly salangany, „my víme. A nezdržuj už.“

A Rorýs pokračoval: „Počítám, že starce zakousl v lese pardál a jeho kosti teď vysávají mravenci. Tak. Ještěže jsem se mu pomstil.“

Třesky plesky, Rorýsi, víš, jak se má stařec? Před rokem šťastně došel do města k svému dobrému synu. Svěřil mu tajný recept na polévku z ptačích hnízd. Společně polévku uvařili a nabídli na jedné oslavě sousedům. Těm jídlo zachutnalo tak, že příště pozvali zástup známých. Stařec a syn si brzy otevřeli restauraci a pojmenovali ji – jak jinak – Salangana. A protože byli příčinliví a dobře se jim dařilo, otevřeli si zakrátko druhou a pak i třetí. Polévka z ptačích hnízd se stala vyhledávanou lahůdkou a restaurace značky Salangana pokryly celou zemi. Staroch byl bohatý až hanba, bydlel v přepychovém paláci a nechal se obskakovat služebnictvem.

Zaměstnával armádu sběračů ptačích hnízd. Ti plenili jeskyně skoro v celém Vietnamu a kořist dodávali přímo kuchyním.

Jednou při západu slunce si stařec hověl v hedvábí a vzpomínal na starou chatrč pod palmou, na tvrdé lože, prázdné hrnce a věčnou bídu. Zato teď se má jako král...

„Ještěže se mi ta salangana pomstila,“ uchechl se. Pak luskl prsty a dal poslat sběrače hnízd do Tonkinského zálivu.

Tak, tak, Rorýsi, když jsi osnoval pomstu, lépe sis měl připomenout staré přísloví vietnamských rybářů: Mstít se za zločin je jako topit žraloka.

Pižmoň rebeluje

Představte si malou krávu s beranými rohy, přes kterou nějaký dobrák přehodil třicet huňatých hnědých dek – tak vypadá pižmoň, savec s metrovými chlupisky. Nikdo nežije nudněji než on. Už od dob mamutů stojí na studené severské pláni a fouká na něj vítr. Když začne sněžit, otráveně lehne na zem a nechá se zapadat. K jídlu mu stačí trocha lišejníku a ke štěstí pocit, že patří k stádu.

Za polárním kruhem v norském království žilo třicetihlavé pižmoní stádo, kterému velel statný samec Sigurd. Za jeho vlády byli pižmoni spoutáni okovy železné disciplíny: směli se pást pouze v kruhové formaci, hlavou dovnitř, zadkem ven, v případě ohrožení zadkem dovnitř, hlavou ven, museli zachovávat jednotnou úpravu zevnějšku, mluvit mohli jen po přihlášení a výhradně na povolená témata. To vše proto, aby byli otužilí. Pižmoňům nebyl takový režim po chuti, ale protože nechtěli mít problémy, poslouchali.

V stádu žil také pižmoň jménem Bund. Právě prodělával pubertu, která u pižmoňů trvá asi tak od polárního večera do polárního rána. Teď byla polární noc a Bund rebeloval. Často třeba stál v kruhu hlavou ven a zadkem dovnitř, zrovna když to mělo být naopak.

„Hej, Edno, řekni tomu svému klukovi, ať si stoupne normálně!“ volal v takových případech Sigurd na Bundovu matku.

„Bunde, no tak, nedráždi ho,“ domlouvala matka synovi, „obrať se jako ostatní, co ti to udělá.“

Bund se tedy obrátil. „Mami, jak tohle můžete vydržet? Taková trapárna! Ať se jde Sigi bodnout.“

„Hej, Edno,“ volal vůdce, „řekni tomu svému klukovi, ať se nevybavuje. Snad jsme si stanovili nějaká pravidla, ne?! Kam bysme přišli, kdyby se takhle vybavoval každě!“

Přišla sněhová vichřice. Sigurd nařídil lehnout, stádo se svalilo a pomalu zapadávalo. Bund nemohl usnout, nenávisť v něm rostla jako rampouch. Všichni pižmoni se mu zdáli být buď trapní, nebo nechutní. A Sigurd? Tomu ať shnije hlava! Bund si třel nervózně čelo, když tu zpozoroval, že se mu mezi očima tvoří kapičky parfému. Ty chlupě, to je něco! Udělal si hodně té voňavky a celý se důkladně pomazal. Nemohl se dočkat, jak z toho budou všichni pať.

Když se pižmoni prospali, zavelel Sigurd vztyk a zvířata se jako vždy shromáždila v kruhu.

„Co to, co to? Co je to tu za smrad?!“ potahoval Sigurd nozdrami.

„Ó né,“ volaly opojené samice, „to není smrad, to je prvotřídní vůně!“ Nasávaly vzduch a blaženě přivíraly oči.

„Ticho!“ zařval vůdce. „Hlásil se tady snad někdo o slovo? Kdo vám dovolil mluvit?!“

Začal zvolna obcházet stádo.

„No počkejte, však já toho smradocha vypátrám!“

Očuchával jednoho pižmoně po druhém, až přišel k Bundovi.

„Ty, Edno, to smrdí ten tvůj kluk!“

„Můžete mluvit přímo na mě,“ ozval se Bund, „nejsem hluchý.“

Sigurd se rozlítil: „Hluchý možná nejsi, ale páchneš a v kebuli máš cucky! Okamžitě to ze sebe setři a táhni za kopeček! Budeš na hanbě, dokud tě nezavolám!“

V stádu se ozvalo nesouhlasné mručení. Bundova matka promluvila: „Bund se utře, Sigurde, a polepší se. Jenom ho neposílej za kopeček. Je zima, bez stáda může umrznout.“

„Mlčet!“ okřikl vůdce Ednu i ostatní. „Tvůj kluk má krev dost horkou, aspoň vychladne. Jestli se ti to nelíbí, jdi s ním.“

„Zůstaň tady, mami, to je v pohodě,“ řekl Bund a odešel za kopeček.

Když cucky, tak cucky, myslel si. Ať Sigurd vidí, že už mi lezou z hlavy ven. A začal si cuckovat své dlouhé chlupy. Žmolil si je, cuchal, drhal a drchal a šoulal z nich ruličky – zkrátka, jak my říkáme, dělal si dredy. A pižmoní dredy, to je něco extra! Když byl Bund hotov, vypadal jako hromada tarantulí.

Polární noc se blížila ke konci a Sigurd si vzpomněl, že by bylo třeba poklidit v kruhu. Přivolal proto trestance zpět. Předpokládal, že Bund přijde schlíplý a zničený, ale co uviděl, vzalo mu dech. Na kopci se zjevil pižmoň, kterému nebylo rovno. Stádo užaslo.

„Co, co,“ začal vůdce, „co je to – tu, co je to tu za drzost?!“

„To jsou dredy,“ řekl Bund pevně.

„Jaký dredy, říká se VŘEDY!“ řval Sigurd. „Jestli jsi nemocný, zalep si to!“

„To není nemoc, Sigi, to je trendy.“

Sigurda málem trefil šlak.

„Jaký trendy, holomku, co to meleš? Nezdá se ti, že na trendy je zima?! Tady nikdo žádný trendy nosit nebude! – A ticho bude!“

Stádo stálo jako zmrazené, i Bundovo chabé hrdinství se rozplynulo. Takhle vůdce ještě nevyváděl. Odběhl a zdálo se, že ve sněhu něco hledá. Konečně to našel; byly to pižmoní zahradnické nůžky. Poručil třem nejvěrnějším býkům, aby Bunda přidrželi, a začal mu zcuchanou srst vztekle stříhat.

Vystoupila Edna: „Sigurde, jestli toho okamžitě nenecháš, budeš litovat. Jednáš nespravedlivě a všichni to vidí.“

„Za kopeček!“ zařval vůdce. „Nebo mu vypíchnu oko!“

Byla to hrozná hodina. Stádo tiše přihlíželo potupě a Bund si v duchu sliboval, že až se naskytne příležitost, vůdce zabije. Když tyran dokončil své dílo, stál tu mladý pižmoň oškubaný až na kůži. Beze slova odešel za matkou na hanbu, schoulil se v jejím kožichu a oba v pláči usnuli.

Spravedlivá přírodó! Dříve či později zahladíš všechny křivdy, moudře nakonec vyřešíš vše za nás slabé. Zatímco Bund spal a zatímco spali i ostatní pižmoni na pláni, nastal nevídaný úkaz: nejdříve hustě pršelo a potom přišel mráz. Zvířecí srst ve spánku promokla, pak ztuhla v ledový krunýř a přimrzla k půdě.

Jediný Bund srst neměl, a proto mohl vstát. Byla mu zima. Viděl, že jeho matka je vzhůru, ale nemůže se pohnout. Pomáhal jí na nohy, ale nešlo to, zkoušel ji odtrhnout od země, ale Edna úpěla bolestí. Bund se vypravil k Sigurdovi pro nůžky. Stádo za kopcem našel zcela bezmocné, zvířata ležela přilepena k chladné zemi a hrozilo, že pomřou hlady nebo umrznou. Taková neštěstí se pižmoňům vážně stávají!

Bund sebral nůžky a šel k matce. Opatrně ji odstříhal od promrzlé země.

„Co říkáš, mami, zmizíme odsud?“

„Kdepak, to nejde, žijeme v stádu. Dnes máme důležitý úkol, neboj se, všechno se změní.“

Vrátili se na pláň a postupně odstříhávali jednoho pižmoně po druhém. Zvířata s námahou vstávala a děkovala zachránci. Jedině Sigurda nechali tak. Shlukli se v kruhu kolem něj. Ležel už dvacet hodin na zemi a pomalu mrzl. Měl namále.

„Co s ním uděláme?“ zeptal se Bund.

Vůdce sebou párkrát trhl, ale marně.

„Kdybych tě včera neostříhal, všichni bychom dnes pochcípali,“ supěl, „to si uvědom.“

„Ať zmrzne,“ řekl kdosi.

„Radši ho udupem, ať se netrápí,“ ozval se druhý.

„To nejde,“ namítal třetí, „je z nás nejsilnější, vládne po právu.“

Strhla se bouřlivá debata. Pižmoni měli různé návrhy, mínění většiny se přiklánělo chvíli na tu, chvíli na onu stranu. Vtom si vzala slovo Edna:

„Sigurd právo vládnout ztratil, neboť byl špatný a nespravedlivý vůdce. O jeho osudu ať rozhodne můj syn.“

„Mami, nech toho,“ řekl Bund otráveně. Vzal nůžky a Sigurda odstříhl.

„Jdi pryč, Sigi, hledej si jiné stádo. A vy ostatní,“ obrátil se k čekajícím pižmoňům, „si dělejte, co chcete.“

A tak se i stalo. Právě když se na obzoru jasně polární den, vůdce Sigurd navždy odcházel z pláně. Pižmoni se dál pásli po svém; pouze když hrozilo nebezpečí, shlukovali se do obranného kruhu. A tak to dělají dodnes. Jo, a voňavky a dredy jsou u nich stále trendy!

Karakal se serval

Karakal se serval se servalem a serval se serval s karakalem blízko Senegalu v Senegalu severně od Dakaru. – Ne, to není dobrý začátek. Tomu málokdo rozumí, že, děti. Nemáme bohužel moc prostoru, z tiskárny volali, že se blíží konec knížky, a proto nesmíme tuto povídku natahovat, takže raději rychle, srozumitelně a pěkně popořádku.

Na západním pobřeží Afriky leží země Senegal, jejíž severní hranici tvoří řeka stejného jména – Senegal. Řeka je pro domorodce velmi důležitá, a proto si ji jako zvlněný proužek namalovali do státního znaku. Nad říčním proužkem je ve znaku zobrazen mohutný baobab, to je senegalský národní strom. Značí odolnost, protože dokáže přežít v suché pustině, a nekonečnost, protože žije tisíce let. Ve znaku také zuří lev. To má znamenat, že obyvatelé Senegalu bojovali za svou svobodu a že by za ni bojovali i dál, kdyby už svobodní nebyli. Na oslavu své svobodné země zpívají domorodci krásnou píseň, státní hymnu, která se jmenuje „Drnkejte na všechny vaše kory“. Kora je západoafrický hudební nástroj. Vypadá jako tykev s dlouhatánským krkem a taky to vlastně je tykev s dlouhatánským krkem. Hraje nádherně. Něžně a klidně...

Ale čas nás tlačí, takže zpátky ke karakalovi. Ten se serval se servalem severně od Dakaru. Dakar je hlavní město Senegalu. Je to rušná metropole, žijí v ní takřka dva miliony obyvatel, kteří mluví mnoha jazyky, třeba wolofštinou, fulbštinou, jazykem serer, mandinkštinou, jazykem soninke, d'ola či malinke nebo futadžalonštinou. Ale aby se to nepletlo, domlouvají se francouzsky. V Dakaru mají muzeum podzemnice olejné. To je rostlina, která plodí arašídové oříšky čili buráky. V Senegalu mají buráků hrozně moc, už nevědí, co s nimi, a tak je vyvážejí do celého světa. Vyvážejí nejen arašídů, ale také arašídový olej a máslo, arašídové dobroty a krémy na obličej, arašídové tašky, klobouky, polévky a rohože... Někteří lidé mají na arašídů silnou alergii. Sotva nějaký snědí, zduří jim jazyk a sliznice v krku, a můžou se i zadusit!

Jako se mohli při rvačce zadusit karakal se servalem. Vidíte, už jsme u nich. Víte vy vůbec, co jsou zač? Serval je kočkovitá šelma. Vypadá jako menší gepard. Má velmi štíhlé tělo s dlouhým krkem, vysoké nohy a žlutavou srst s tmavými skvrnami. Žije v savanách, na pláních, v lesích i v mokřadech. Je výtečný lovec: za soumraku zaslechne kořist svými obrovskými ušima, nepozorován se připlíží a pak po ní vyskočí třeba metr vysoko a čtyři metry daleko. Chudák krysa, pták či žába, serval už je má v tlapách! Servalovy samice bývají pěkně drzé: než by pro svá mláďata

vystavěly vlastní pelech, vyhodí vždycky z domečku nějakého spořádaného hlodavce a samy se mu tam zabydlí. Karakalovy samice dělají ovšem totéž. A proto není divu, že se jednou u teploučké dikobrazí nory srazila paní Servalová s paní Karakalovou a strhla se taková hádanice, že zakrátko museli zasáhnout jejich manželé. A tím konečně dospíváme ke rvačce a ke karakalovi. Tak rychle.

Karakal je rovněž šelma kočkovitá; velikostí i zvyky se podobá servalovi, vzhledem však připomíná spíše rysa. Má nahnědlou srst a veliké špičaté uši zakončené dlouhými štětičkami. Těžko říct, na co ty štětky jsou. Asi na šimrání nebo na parádu. Karakal dokáže vyskočit až tři metry vysoko a srazit tlapou ptáka v letu! Jeho lovecké schopnosti jsou odedávna proslulé a ceněné – ve starověkém Egyptě a v Indii byl karakal cvičen k lovu podobně jako u nás psi. No, serval bude mít vážného soupeře!

Tak se tedy konečně dostáváme k tomu, jak se servali. Promiňte, zvoní nám tady telefon, á jé, volá tiskárna. Už jsme prý popsali moc papíru. Nějak jsme se ve výkladu zdrželi nebo co a povídky už je konec. Tak opravdu jen poslední poznámka: servali se, neublížili si a stali se z nich nerozluční kamarádi.

Klopuška trošku škodí

Mohlo se to stát všude, kde létají slunéčka sedmítečná a roste vlčí mák. Tam totiž s největší pravděpodobností žije také klopuška, drobná štíhlá ploštice s dlouhými tykadly.

Když byla klopuška ještě malá larvička, přišla jednou domů s pláčem: „Maminko, slunéčko se mi smálo, že jsem škůdce. Říkalo, že ono pomáhá, a já škodím. Mně je to líto.“

„Milá klopuško,“ těšila maminka, „neplač a příště řekni slunéčku, že je blbeček.“

Klopuška se zděsila: „Ale to je sprostý!“

„Slovo *blbeček* není sprosté, sprosté je, když se někdo posmívá,“ řekla maminka rozhodně.

„Takže slunéčko nemělo pravdu?“ zeptala se larvička.

Maminka vzdychla: „Mělo i nemělo. Podívej – co dnes budeme mít k obědu? Šťávu ze stonku tohoto máku. K večeři si pochutnáme na listu a zítra se možná pustíme do tobolky. Na květině se po tom našem hodování udělají tmavé skvrny, bude sesychat, až uhynie. Zničíme ji, abychom neumřeli hladý.“

„Taková krásná květina,“ řekla klopuška lítostivě. „Jsme opravdu hrozní škůdci.“

„Počkej,“ pokračovala maminka, „nech mě domluvit. Představ si, že nás sezobne pták, takové pěkné klopušky sprovodí ze světa. Je pták škůdce? A toho ptáka pak zardousí kočka. Je kočka škůdce, když zabíjí ptáčky zpěváčky? A je kráva škůdce, když spase celou louku se všemi kvítky i broučky, co na ní jsou? Ba ne, klopuško, v přírodě není nikdo škůdce. Příroda to zařídila tak, aby každý druh měl nějaký význam, každý živočich je něčím důležitý, třeba jen tím, že po smrti pohnojí svým tělem zemi.“

„Aha, takže škůdci nejsou!“ radovala se malá klopuška. „Můžu to jít povědět slunéčku?“

„Ven půjdeš až po obědě,“ řekla maminka. „A ještě vydrž, není to celé. Podle člověka totiž škůdci jsou. Člověk dělí zvířata podle toho, jaký užitek mu přinášejí. Některá jsou pro něj užitečná, tedy mu pomáhají, jak řeklo slunéčko, a některá mu naopak škodí, protože se třeba živí tím, co chutná i jemu. My dnes jíme jenom vlčí mák, zítra se však můžeme přestěhovat na jetel, na brambory, na rajčata nebo na ovocné stromy. To už by člověku moc vadilo, to už bychom pro něj byli nebezpeční škůdci.“

„Já tomu nerozumím,“ řekla larvička. „Co mám teda říct sluněčku, mám mu říct, že škůdci jsou člověčí výmysl?“

„No, třeba tak mu to řekni. Ty máš ale chytrá tykadylka!“ chválila larvu velká klopuška. „A teď už pojď na oběd.“

Klopušky šplhaly po stonku máku skoro až ke květu. Tam se zakously do měkkého pletiva a sály sladkou šťávu. Byla to dobrota, ale larvičce dnes nechutnalo. Myslela na to, jak se na květině udělají tmavé skvrny a pak umře. Maminka viděla, že klopuška je smutná, přestala sát a řekla: „Víš co, teď pojď se mnou. Něco ti ukážu.“

Skákaly z listu na list, přelétaly z květu na květ, až se ocitly na kraji pole blízko vesnice. Hrály si tam dvě malé lidské holčičky. Děly hvězdy a válely sudy, smály se a zpívaly. Pak si jen tak pro nic za nic natrhaly velkou kytici pampelišek, kopretin a vlčích máků a začaly z nich plést věnečky a všelijak se jimi zdobit.

„Mami,“ zvolala klopuška, „tolik máků ti lidé zničili!“

„Vidíš,“ řekla maminka, „a to jsou jenom dvě lidské larvičky. Neumíš si představit, co pak dokáže zničit lidský dospělec!“

A tak klopuška pochopila, že svět je daleko složitější, než jak ho vidí sluněčko sedmitečné, že každý trochu škodí i trochu pomáhá. Ach jo, a ona v tom zamotaném světě bude muset žít. Tak hodně štěstí, klopuško!

O autorkách

Lenka Brodecká (*prosinec 1972, Brno) vystudovala češtinu a historii na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity a deset let pak tyto předměty učila na střední knihovnické škole. Dnes se živí jako nájemná redaktorka a korektorka (www.brodecka.cz). V roce 2003 jí brněnské MC nakladatelství vydalo knihu scének *Děti hrají divadlo*. Žije v Brně.

Alžběta Skálová (*prosinec 1982, Praha) absolvovala VŠUP v Ateliéru ilustrace a grafiky. Pro nakladatelství Baobab ilustrovala knihy *Zpátky do Afriky!* (2005, 2008) a *Poklad starého brouka* (2007). Kromě toho se věnuje tvorbě autorských knih, účastní se uměleckých manévrů skupiny LSJ a učí výtvarku na Dobešce. Žije v Praze.

Ilustrace Alžběty Skálové jsou k vidění pouze v papírové verzi knihy.
Za výtvarné a polygrafické zpracování obdržela „Pišťucha“ ocenění v prestižní soutěži Nejkrásnější česká kniha roku 2008 – II. místo v kategorii knih pro děti a mládež.

Tento text je vytvořen z rukopisu knihy a určen pro publikování na internetu.